

**Η ΘΕΩΣΙΣ
ΩΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ Ι. ΜΟΝΗΣ ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

Η ΘΕΩΣΙΣ ΩΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΣΤ' Ἔκδοσις

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ 2005

Η ΘΕΩΣΙΣ
ΩΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΣΤ' Έκδοσις 2005

© 2005 Ίερά Μονή Όσιου Γρηγορίου
630 87 Άγιον Όρος

ISBN 960-7553-07-1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	9
Η ΘΕΩΣΙΣ ΩΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	12
Η ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΘΕΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ...	17
Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΗΝ ΘΕΩΣΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	23
Η ΘΕΩΣΙΣ ΔΥΝΑΤΗ ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΚΤΙΣΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ	34
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΕΩΣΙ	42
ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΤΗΣ ΘΕΩΣΕΩΣ	53
ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΠΟΛΛΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΝΑ ΦΘΑΣΟΥΝ ΣΤΗΝ ΘΕΩΣΙ	61
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΘΕΩΣΕΩΣ	66
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΗΝ ΘΕΩΣΙ	70

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Εἶναι πολύ τολμηρό νά ὁμιλῇ κάποιος γιά τήν θέωσι, ὅταν δέν τήν ἔχει γευθῇ. Τολμήσαμε ὅμως τά ὑπέρ δύναμιν θαρροῦντες εἰς τά ἐλέη τοῦ μεγάλου Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Γιά νά μή κρύψουμε ἀπό τοὺς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς ἀδελφούς μας τόν ὕψιστο καί τελικό σκοπό τῆς ζωῆς μας, γιά τόν ὁποῖο πλασθήκαμε.

Γιά νά γίνη σαφές ὅτι ἡ μόνη ὀρθόδοξος ποιμαντική εἶναι ἡ ποιμαντική τῆς θεώσεως καί ὅχι τῆς κατὰ τά δυτικά πρότυπα ἠθικῆς τελειοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου χωρίς τήν Χάριν τοῦ Θεοῦ.

Γιά νά ποθήσουμε ὅλοι τά κρείττονα καί ἔτσι νά ἀγωνισθοῦμε γιά τά ὑψηλά καί μόνα δυνάμενα νά ἀναπαύσουν κατὰ βάθος τήν δίψα τῆς ψυχῆς γιά τό Ἀπόλυτο, τόν Τριαδικό Θεό.

Γιά νά πλημμυρίσουμε ἀπό εὐγνωμοσύνη πρὸς τόν Πλάστη καί Δημιουργό μας γιά τό μεγάλο δῶρο Του, τήν κατὰ Χάριν θέωσίν μας.

Γιά νά νοιώσουμε τό ἀναντικατάστατο τῆς Ἀγίας μας Ἐκκλησίας, ὡς τῆς μόνης ἐπὶ

γῆς κοινωνίας θεώσεως.

Γιά νά φανῇ τό μεγαλεῖο καί ἡ ἀλήθεια τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεώς μας, πού μόνη αὐτή διδάσκει καί παρέχει τήν θέωσι στά μέλη της.

Γιά νά παρηγορηθοῦν οἱ ψυχές μας πού, ὅσο καί ἂν ἔχουν δηλητηριασθῇ καί σκοτισθῇ ἀπό τήν ἁμαρτία, λαχταροῦν τό φῶς τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ.

Ἐλεήμων Κύριε, εὐδόκησε, ἐν τῇ ἀπειρῷ ἀγάπῃ Σου, νά μᾶς ἀξιώσης νά εἰσέλθουμε στήν ὁδό τῆς θεώσεως, πρίν νά ἀπέλθουμε ἀπό τόν παρόντα πρόσκαιρο κόσμο.

Ἐλεήμων Κύριε, ὁδήγησε στήν ἀναζήτησι τῆς θεώσεως τούς Ὁρθοδόξους ἀδελφούς μας, πού δέν χαίρονται γιατί ἀγνοοῦν τό μεγαλεῖο τῆς κλήσεώς των ὡς “κεκελευσμένων θεῶν”.

Ἐλεήμων Κύριε, ὁδήγησε καί τά βήματα τῶν ἑτεροδόξων Χριστιανῶν στήν ἐπίγνωσι τῆς Ἀληθείας Σου, γιά νά μή μείνουν ἔξω τοῦ Νυμφῶνος Σου, στερημένοι τῆς Χάριτος τῆς θεώσεως.

Ἐλεήμων Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς καί τόν κόσμον Σου! Ἀμήν.

Ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου Ἀγίου Ὁρους
† Ἀρχιμ. Γεώργιος

Σημείωσις: Τό κείμενο αὐτό ἀποτελεῖ ἐπεξεργασία ὁμιλιῶν μου πού κατὰ καιροῦς ἐξεφωνήθησαν σέ διάφορες πόλεις τῆς Ἑλλάδος κατόπιν προσκλήσεως ὑπό τῶν οἰκείων Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν.

Ἔτσι κατανοεῖται τό ὕφος τοῦ πονήματος πού περιέχει ἀπομαγνητοφωνημένα ἀποσπάσματα τῶν ὁμιλιῶν.

Σημειωτέον ὅτι τό θέμα αὐτό ἀνέπτυσσα, ὅπου γιά πρώτη φορά ὠμιλοῦσα, θεωρῶντας αὐτό πρωταρχικό γιά τήν πνευματική ζωή.

Η ΘΕΩΣΙΣ ΩΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Τό θέμα τοῦ προορισμοῦ τῆς ζωῆς μας εἶναι πολύ σοβαρό, διότι ἀφορᾷ τό σπουδαιότερο ζήτημα γιά τόν ἄνθρωπο: Γιά ποιό σκοπό εὐρισκόμαστε πάνω στήν γῆ. Ἄν ὁ ἄνθρωπος τοποθετηθῇ σωστά στό θέμα αὐτό, ἄν εὕρῃ τόν πραγματικό του προορισμό, τότε μπορεῖ νά τοποθετηθῇ σωστά καί στά ἐπί μέρους καί καθημερινά ζητήματα τῆς ζωῆς του, ὅπως εἶναι οἱ σχέσεις του μέ τούς ἄλλους ἀνθρώπους, οἱ σπουδές του, τό ἐπάγγελμα, ὁ γάμος, ἡ ἀπόκτησις καί ἀνατροφή τῶν παιδιῶν. Ἄν ὅμως δέν τοποθετηθῇ σωστά σ' αὐτό τό βασικό θέμα, τότε θά ἀποτύχῃ καί στούς ἐπί μέρους σκοπούς τῆς ζωῆς. Διότι τί νόημα μποροῦν νά ἔχουν οἱ ἐπί μέρους σκοποί, ὅταν στό σύνολό της ἡ ἀνθρωπίνη ζωή δέν ἔχει νόημα;

Ἦδη ἀπό τό πρῶτο κεφάλαιο τῆς Ἀγίας Γραφῆς δηλώνεται ὁ σκοπός τῆς ζωῆς μας, ὅταν ὁ ἱερός συγγραφεύς μᾶς λέγει, ὅτι ὁ Θεός ἔπλασε τόν ἄνθρωπο “κατ’ εἰκό-

να καί καθ' ὁμοίωσίν” Του. Διαπιστώνουμε ἔτσι τήν μεγάλη ἀγάπη πού ἔχει ὁ ἐν Τριάδι Θεός γιά τόν ἄνθρωπο. Δέν τόν θέλει ἀπλῶς ἓνα ὄν μέ κάποια χαρίσματα, κάποια προσόντα, κάποια ἀνωτερότητα ἀπό τήν ὑπόλοιπη κτίσι, ἀλλά τόν θέλει θεό κατὰ Χάριν.

Ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ἐξωτερικά ὅτι εἶναι μία βιολογική ἀπλῶς ὑπαρξίς ὅπως τά ἄλλα ἔμβια ὄντα, τά ζῶα. Εἶναι βέβαια ζῶον, ἀλλά “ζῶον... τῇ πρὸς Θεόν νεύσει θεοούμενον”, ὅπως χαρακτηριστικά λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (Λόγος εἰς τά Θεοφάνεια, MPG 36, 324, 13). Εἶναι τό μόνο ὄν πού ξεχωρίζει ἀπ’ ὅλη τήν δημιουργία, τό μόνο πού μπορεῖ νά γίνη θεός.

Τό “κατ’ εἰκόνα” σημαίνει τά χαρίσματα πού ἔδωσε ὁ Θεός μόνο στόν ἄνθρωπο, ξεχωριστά ἀπ’ ὅλα τά πλάσματά Του, ὥστε νά ἀποτελῇ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Αὐτά τά χαρίσματα εἶναι: Ὁ λογικός νοῦς, ἡ συνείδησις, τό αὐτεξούσιο, δηλ. ἡ ἐλευθερία, ἡ δημιουργικότης, ὁ ἔρως καί ὁ πόθος τοῦ ἀπολύτου καί τοῦ Θεοῦ, ἡ προσωπική αὐτοσυνειδησία καί ὅ,τι ἄλλο κάνει τόν ἄνθρωπο νά εἶναι ὑπεράνω ὅλης τῆς λοιπῆς δημιουργίας τῶν ἐμβίων ὄντων καί τόν κάνει νά εἶναι ἄνθρωπος καί προσωπικότης.

“Ο,τι δηλ. κάνει τόν ἄνθρωπο πρόσωπο, αὐτά εἶναι τά χαρίσματα τοῦ “κατ’ εἰκόνα”.

Ἐχοντας τό “κατ’ εἰκόνα” καλεῖται ὁ ἄνθρωπος νά ἀποκτήσῃ τό “καθ’ ὁμοίωσιν”, δηλ. τήν θέωσι. Ὁ Δημιουργός, Θεός κατὰ φύσιν, καλεῖ τόν ἄνθρωπο νά γίνῃ θεός κατὰ Χάριν.

Ἐδόθησαν λοιπόν ἀπό τόν Θεό τά χαρίσματα τοῦ “κατ’ εἰκόνα” στόν ἄνθρωπο γιά νά φθάσῃ πολύ ὑψηλά, νά πετύχῃ μέ αὐτά τήν ὁμοίωσί του μέ τόν Θεό καί Πλάστη του, νά ἔχῃ μία ὄχι ἐξωτερική, ἡθική σχέσι μαζί Του, ἀλλά μία προσωπική ἔνωσι μέ τόν Δημιουργό του.

Εἶναι ἴσως πολύ τολμηρό ἀκόμη καί νά λέγωμε καί νά σκεπτώμαστε, ὅτι σκοπός τῆς ζωῆς μας εἶναι νά γίνουμε θεοί κατὰ Χάριν. Ὅμως ἡ Ἁγία Γραφή καί οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας δέν μᾶς τό ἀπέκρυψαν.

Ὑπάρχει δυστυχῶς ἄγνοια στούς ἀνθρώπους ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά καί σέ πολλούς μέσα στήν Ἐκκλησία. Διότι νομίζουν ὅτι σκοπός τῆς ζωῆς μας εἶναι, στήν καλλίτερη περίπτωσι, ἀπλῶς ἡ ἡθική βελτίωσίς μας, τό νά γίνουμε καλλίτεροι ἄνθρωποι. Ἐνῶ ἀπό τό Εὐαγγέλιο, ἀπό τήν Παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας καί ἀπό τούς ἁγίους Πατέρας, μᾶς παραδίδεται ὅτι σκοπός τῆς

ζωῆς μας δέν εἶναι αὐτό. Τό νά γίνη δηλ. ὁ ἄνθρωπος μόνο καλλίτερος ἀπ' ὅ,τι εἶναι, ἠθικώτερος, δικαιοτέρος, ἐγκρατέστερος, προσεκτικώτερος. "Ολα αὐτά πρέπει νά γίνουν, ἀλλά δέν εἶναι ὁ μέγας σκοπός, ὁ τελικός σκοπός, γιά τόν ὅποιο ὁ Πλάστης καί Δημιουργός μας ἐπλασε τόν ἄνθρωπο. Ποιός εἶναι αὐτός ὁ σκοπός; Ἡ θέωσις. Τό νά ἐνωθῇ ὁ ἄνθρωπος μέ τόν Θεό, ὅχι μέ ἕνα ἐξωτερικό ἢ συναισθηματικό τρόπο, ἀλλά ὀντολογικά, πραγματικά.

Τόσο ὑψηλά τοποθετεῖ ἡ ὀρθόδοξος ἀνθρωπολογία τόν ἄνθρωπο. Ἄν συγκρίνου- με τίς ἀνθρωπολογίες ὄλων τῶν φιλοσοφικῶν, κοινωνικῶν, ψυχολογικῶν συστημάτων μέ τήν ὀρθόδοξη ἀνθρωπολογία, θά διαπιστώσουμε πολύ εὐκόλα πόσο πτωχές εἶναι, πόσο δέν ἀνταποκρίνονται στόν μεγάλο πόθο τοῦ ἀνθρώπου γιά κάτι πολύ μεγάλο κι ἀληθινό στήν ζωή του.

Ἐπειδή ὁ ἄνθρωπος εἶναι "κεκελευσμένος θεός", ἔχει δηλ. πλασθῇ γιά νά γίνη θεός, ἄν δέν εὐρίσκεται στήν πορεία τῆς θεώσεως, αἰσθάνεται ἕνα κενό μέσα του, ὅτι κάτι δέν πηγαίνει καλά. Δέν χαίρεται, ἀκόμη κι ὅταν προσπαθῇ νά καλύψῃ τό κενό μέ ἄλλες δραστηριότητες. Μπορεῖ νά ναρκώνει τόν ἑαυτό του, νά κατασκευάζῃ ἕνα

κόσμο φανταχτερό αλλά ταυτόχρονα πτω-
χό, μικρό, περιωρισμένο, καί νά ἐγκλωβί-
ζεται, νά φυλακίζεται μέσα σ' αὐτόν κι ὁ ἴ-
διος. Μπορεῖ νά ὀργανώνη ἔτσι τήν ζωή
του, ὥστε νά μή μένη ποτέ σχεδόν ἡσυχος,
μόνος μέ τόν ἑαυτό του. Μπορεῖ μέ τούς
θορύβους, τήν ἔντασι, τήν τηλεόρασι, τό
ραδιόφωνο, τήν συνεχῆ πληροφόρησι γιά
ὅ,τιδήποτε, νά προσπαθῇ σάν μέ ναρκωτι-
κά νά ξεχάσῃ, νά μή σκέφτεται, νά μή ἀνη-
συχῇ, νά μή θυμᾶται ὅτι δέν πορεύεται
σωστά, ὅτι ἔχει ξεστρατίσει ἀπό τόν σκοπό
του.

Τελικά ὅμως δέν ἀναπαύεται ὁ ταλαί-
πωρος σύγχρονος ἄνθρωπος, ἕως ὅτου εὖ-
ρη αὐτό τό κάτι ἄλλο, τό ἀνώτερο πού ὑ-
πάρχει πράγματι στήν ζωή του, τό ἀληθι-
νά ὁμορφο καί δημιουργικό.

Μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά ἐνωθῇ μέ τόν
Θεό; Μπορεῖ νά κοινωνήσῃ μαζί Του; Μπο-
ρεῖ νά γίνει θεός κατὰ Χάριν;

Η ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΘΕΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Λέγουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος, γιὰ νά κάνη τόν ἄνθρωπο θεό. Δέν θά μποροῦσε ὁ ἄνθρωπος νά πετύχη τήν θέωσι, ἂν ὁ θεός δέν εἶχε σαρκωθῇ.

Στούς πρό Χριστοῦ χρόνους ἀνεφάνησαν πολλοί σοφοί καί ἐνάρετοι ἄνθρωποι. Γιὰ παράδειγμα, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχαν φθάσει σέ ἀρκετά ὑψηλά μέτρα φιλοσοφίας περί τοῦ ἀγαθοῦ καί περί τοῦ Θεοῦ. Ἡ φιλοσοφία τους μάλιστα περιεῖχε σπέρματα ἀληθείας, τόν λεγόμενο “σπερματικό λόγο”. Ἦσαν ἄλλωστε πολύ θρησκευτικοί ἄνθρωποι, δέν ἦσαν καθόλου ἄθεοι, ὅπως προσπαθοῦν νά τούς παρουσιάσουν μερικοί σύγχρονοι πού δέν γνωρίζουν καλά τά πράγματα. Δέν ἐγνώριζαν βεβαίως τόν ἀληθινό Θεό, ἦσαν εἰδωολάτρες, ὅμως ἦσαν πολύ εὐλαβεῖς, θεοφοβούμενοι. Γι’ αὐτό ὅσοι παιδαγωγοί, δάσκαλοι ἢ πολιτικοί καί πολιτειακοί ἄρχοντες, ἀσυνεπεῖς πρός τίς μνημες τοῦ γένους τῶν Ἑλλήνων ἐπιχειροῦν νά βγάλουν ἀπό τήν ψυχή τοῦ εὐσεβοῦς

λαοῦ μας τήν πίστι του πρὸς τόν Θεό, χωρίς μάλιστα καί τήν συγκατάθεσί του, αὐτοί ἀποτολμοῦν μίαν “ὑβριν”, μέ τήν ἀρχαία σημασία τῆς λέξεως. Ἀποτολμοῦν οὐσιαστικά τόν ἀφελληνισμό του, ἀφοῦ ἡ Παράδοσις τῶν Ἑλλήνων, τῆς ἀρχαίας μεταγενεστέρας καί νεωτέρας ἱστορίας μας, εἶναι Παράδοσις εὐλαβείας καί σεβασμοῦ πρὸς τόν Θεό, πάνω στήν ὁποία βασίσθηκε καί βασίζεται ὅλη ἡ παγκόσμιος πολιτιστική προσφορά τοῦ ἑλληνισμοῦ.

Στήν φιλοσοφία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων διακρίνεται μία νοσταλγία γιά τόν ἄγνωστο Θεό, γιά τήν ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ. Ἦσαν πιστοί, εὐλαβεῖς, ἀλλά δέν εἶχαν τήν σωστή, ὀλοκληρωμένη γνῶσι τοῦ Θεοῦ, ἔλειπε ἡ κοινωνία τοῦ Θεοῦ. Δέν ἦταν δυνατή ἡ θέωσις.

Στήν Παλαιά Διαθήκη ἐπίσης ἔχουμε δικαίους καί ἐναρέτους ἀνθρώπους. Ὅμως ἡ πλήρης ἔνωσις μέ τόν Θεό, ἡ θέωσις, γίνεται δυνατή, κατορθωτή, μέ τήν σάρκωσι τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Αὐτός εἶναι καί ὁ σκοπός τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ. Ἄν σκοπός τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἦταν νά γίνη ἀπλῶς ἡθικά καλλίτερος, δέν ἦταν ἀνάγκη νά ἔλθῃ στὸν κόσμον ὁ Χριστός, νά γίνη ὅλη αὐτή ἡ ἱστο-

ρία τῆς θείας Οἰκονομίας, τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ, ὁ σταυρός, ὁ θάνατος, ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου, ὅλα ὅσα πιστεύουμε οἱ Χριστιανοί ὅτι ἔγιναν διὰ τοῦ Χριστοῦ. Διότι καί μέ τούς Προφήτας, μέ τούς φιλοσόφους, μέ τούς δικαίους ἀνθρώπους καί διδασκάλους θά μπορούσε νά διδαχθῇ τό ἀνθρώπινο γένος νά γίνεται ἡθικά καλλίτερο.

Γνωρίζουμε ὅτι ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὕα παρεσύρθησαν ἀπό τόν διάβολο καί θέλησαν νά γίνουν θεοί, ὅχι ὅμως συνεργαζόμενοι μέ τόν Θεό, ὅχι μέ ταπεινῶσι, μέ ὑπακοή, μέ ἀγάπη, ἀλλά βασιζόμενοι στήν δική τους δύναμι, στό δικό τους θέλημα, ἐγωιστικά καί αὐτόνομα. Ἡ οὐσία δηλ. τῆς πτώσεως εἶναι ὁ ἐγωισμός. Ἔτσι υἱοθετῶντας τόν ἐγωισμό καί τήν αὐτάρχεια χωρίστηκαν ἀπό τόν Θεό, καί ἀντί νά πετύχουν τήν θέωσι, πέτυχαν ἀκριβῶς τό ἀντίθετο: Τόν πνευματικό θάνατο.

Ὅπως λέγουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Θεός εἶναι ζωή. Ὅποιος λοιπόν χωρίζεται ἀπό τόν Θεό, χωρίζεται ἀπό τήν ζωή. Ἄρα ὁ θάνατος καί ἡ πνευματική νέκρωσις, ὁ φυσικός δηλ. καί ὁ πνευματικός θάνατος, ἦταν τό ἀποτελέσματα τῆς παρακοῆς τῶν πρωτοπλάστων.

Γνωρίζουμε ὅλοι τίς συνέπειες τῆς πτώ-

σεως. Ὁ χωρισμός ἀπό τόν Θεό ἔρριψε τόν ἄνθρωπο στήν σαρκική, κτηνώδη καί δαιμονιώδη ζωή. Τό λαμπρό δημιούργημα τοῦ Θεοῦ ἔπεσε βαρειά ἄρρωστο, σχεδόν νεκρό. Τό “κατ’ εἰκόνα” ἀμαυρώθηκε. Ὁ ἄνθρωπος μετά τήν πτώσι δέν ἔχει τίς προϋποθέσεις, πού εἶχε πρίν νά ἀμαρτήσῃ, γιά νά προχωρήσῃ στήν θέωσι. Σ’ αὐτήν τήν κατὰστασι τῆς βαρειᾶς ἀσθενείας, σχεδόν νεκρός, δέν μπορεῖ πλέον νά ἐπαναπροσανατολισθῇ πρὸς τόν Θεό. Χρειάζεται μία νέα ρίζα στήν ἀνθρωπότητα. Χρειάζεται ἕνας νέος ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος θά εἶναι ὑγιής καί θά μπορῇ νά προσανατολίσῃ πάλι τήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τόν Θεό.

Αὕτῃ ἡ νέα ρίζα, ὁ νέος ἄνθρωπος, εἶναι ὁ Θεάνθρωπος, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ, πού σαρκώνεται γιά νά ἀποτελέσῃ τήν νέα ρίζα, τήν νέα ἀπαρχή, τό νέο φύραμα τῆς ἀνθρωπότητος.

Μέ τήν σάρκωσι τοῦ Λόγου, ὅπως θεολογεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, πραγματοποιεῖται μία δευτέρα κοινωνία Θεοῦ καί ἀνθρώπων. Ἡ πρώτη κοινωνία ἦταν αὕτῃ στόν Παράδεισο. Αὕτῃ ὁμως διασπάσθηκε. Χωρίσθηκε ὁ ἄνθρωπος ἀπό τόν Θεό. Ὁ πανάγαθος Θεός οἰκονόμησε τώρα μία ἄλλη, δευτέρα κοινωνία, ἔνωσι δη-

λαδή Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, πού νά μή μπο-
ρῇ πλέον νά διασπαθῇ. Διότι αὐτή ἡ δευ-
τέρα κοινωνία Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων γίνεται
στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Θεάνθρωπος Χριστός, ὁ Υἱός καὶ
Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, ἔχει δύο τέ-
λειες φύσεις: Τὴν θεία καὶ τὴν ἀνθρωπίνη.
Οἱ δύο αὐτές τέλειες φύσεις ἐνώνονται “ἁ-
τρέπτως, ἄσυγχύτως, ἄχωρίστως καὶ ἄδι-
αιρέτως”, στό ἓνα πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ,
κατά τόν περίφημο ὅρο τῆς Ἀγίας Δ΄ Οἰ-
κουμενικῆς Συνόδου τῆς Χαλκηδόνος, πού
ἐν συνόψει ἀποτελεῖ τὴν ἐν Πνεύματι Ἀ-
γίῳ θεολογική πανοπλία τῆς Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας μας κατά τῶν παντός εἶδους
Χριστολογικῶν αἱρέσεων ὅλων τῶν αἰώ-
νων. Ἔτσι ἔχουμε ἓνα Χριστό μέ δύο φύ-
σεις, τὴν θεία καὶ τὴν ἀνθρωπίνη.

Τώρα πλέον ἡ ἀνθρωπίνη φύσις διὰ τῆς
ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων στό
πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ εἶναι τελεσίδικα ἐ-
νωμένη μέ τὴν θεία φύσι. Διότι ὁ Χριστός
εἶναι αἰωνίως Θεάνθρωπος. Ὡς Θεάνθρω-
πος ἀνελήφθη στόν οὐρανό. Ὡς Θεάνθρω-
πος κάθεται στά δεξιὰ τοῦ Πατρός. Ὡς Θε-
άνθρωπος θά ἔλθῃ νά κρίνῃ τόν κόσμον στήν
δευτέρα Παρουσία. Ἀρα λοιπόν ἡ ἀνθρω-
πίνη φύσις εἶναι τώρα ἐνθρονισμένη στούς

κόλπους τῆς Ἀγίας Τριάδος. Δέν μπορεῖ πλέον τίποτε νά χωρίσῃ τήν ἀνθρωπίνη φύσι ἀπό τόν Θεό. Γι' αὐτό τώρα μετά τήν ἐνανθρώπησι τοῦ Κυρίου, — ὅσο κι ἄν ὡς ἀνθρώποι ἁμαρτήσουμε, ὅσο καί ἄν ἀποσπασθοῦμε ἀπό τόν Θεό—, ἄν θέλουμε ἐν μετανοίᾳ νά ἐνωθοῦμε πάλι μέ τόν Θεό, μπορούμε νά τό πετύχουμε. Μποροῦμε νά ἐνωθοῦμε μαζί Του, νά γίνουμε θεοί κατὰ Χάριν.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΗΝ ΘΕΩΣΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο Κύριος Ἰησοῦς λοιπόν μᾶς δίδει αὐτὴν τὴν δυνατότητα, νά ἐνωθοῦμε μέ τόν Θεό καί νά ἐπανέλθουμε στόν πρωταρχικό σκοπό πού εἶχε τάξει ὁ Θεός γιά τόν ἄνθρωπο. Γι' αὐτό ἀναγγέλλεται ἀπό τὴν Ἀγία Γραφή ὡς ἡ ὁδός, ἡ θύρα, ὁ ποιμήν ὁ καλός, ἡ ζωή, ἡ ἀνάστασις, τό φῶς. Εἶναι ὁ νέος Ἀδάμ, ὁ ὁποῖος διορθώνει τό λάθος τοῦ πρώτου Ἀδάμ. Ὁ πρῶτος Ἀδάμ μᾶς χώρισε ἀπό τόν Θεό μέ τὴν ἀνυπακοή του καί τόν ἐγωισμό του. Ὁ δεύτερος Ἀδάμ, ὁ Χριστός, μᾶς ἐπαναφέρει πάλι στόν Θεό μέ τὴν ἀγάπη Του καί τὴν ὑπακοή Του πρὸς τόν Πατέρα, ὑπακοή μέχρι θανάτου, “θανάτου δέ σταυροῦ”. Προσανατολίζει πάλι τὴν ἐλευθερία μας πρὸς τόν Θεό, ἔτσι ὥστε προσφέροντάς την σ' Αὐτόν νά ἐνωνώμαστε μαζί Του.

Τό ἔργο ὅμως τοῦ νέου Ἀδάμ προϋποθέτει τό ἔργο τῆς νέας Εὐας, τῆς Παναγίας, ἡ ὁποία καί αὐτὴ διώρθωσε τό λάθος τῆς παλαιᾶς Εὐας. Ἡ Εὐα ὥθησε τόν Ἀδάμ στήν παρακοή. Ἡ νέα Εὐα, ἡ Παναγία, συντελεῖ στό νά σαρκωθῇ ὁ νέος Ἀ-

δάμ, ὁ ὁποῖος θά ὁδηγήσῃ τό ἀνθρώπινο γένος στήν ὑπακοή τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό ἡ Κυρία Θεοτόκος, ὡς καί τό πρῶτο ἀνθρώπινο πρόσωπο πού ἐπέτυχε τήν θέωσι—κατ' ἐξαίρετο καί ἀνεπανάληπτο μάλιστα τρόπο—, διεδραμάτισε στό ἔργο τῆς σωτηρίας μας ὅχι ἀπλῶς βασικό ρόλο, ἀλλά ἀναγκαῖο καί ἀναντικατάστατο.

Ἐάν ἡ Παναγία δέν εἶχε προσφέρει μέ τήν ὑπακοή της τήν ἐλευθερία της στόν Θεό καί, κατὰ τόν ἅγιο Νικόλαο Καβάσιλα, τόν μεγάλο θεολόγο τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, δέν εἶχε πεῖ τό “ναί” στόν Θεό, δέν θά μπορούσε νά σαρκωθῇ ὁ Θεός. Διότι ὁ Θεός πού ἔδωσε τήν ἐλευθερία στόν ἄνθρωπο δέν θά μπορούσε νά τήν παραβιάσῃ. Δέν θά μπορούσε νά σαρκωθῇ, ἐάν δέν εὕρισκετο μία τέτοια ἀγνή, παναγία, ἀκηλίδωτη ψυχή σάν τήν Θεοτόκο, ἡ ὁποία θά προσέφερε ὁλοκληρωτικά τήν ἐλευθερία της, τήν θέλησί της, τόν ἑαυτό της ὅλο στόν Θεό, ὥστε νά Τόν ἐλκύσῃ πρὸς τόν ἑαυτό της καί πρὸς ἡμᾶς.

Ὁφείλουμε πολλά στήν Παναγία μας. Γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ καί εὐλαβεῖται τόσο πολύ τήν Θεοτόκο. Γι' αὐτό ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, συνοφίζοντας τήν Πατερική θεολογία, λέγει ὅτι ἡ Παναγία

μας ἔχει τὰ δευτερεῖα τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὅτι εἶναι θεός μετὰ τόν Θεόν, μεθόριον μεταξύ χτιστοῦ καί ἀκτίστου. “Προΐσταται τῶν σωζομένων”, κατ’ ἄλλη ὠραία ἔκφρασι θεολόγου τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ δέ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ὁ νεώτερος αὐτός ἀπλανῆς φωστήρ καί διδάσκαλος τῆς Ἐκκλησίας, ἀναφέρει ὅτι καί αὐτά τὰ ἀγγελικά τάγματα φωτίζονται ἀπό τό φῶς πού λαμβάνουν ἀπό τήν Παναγία.

Γι’ αὐτό καί ἀπό τήν Ἐκκλησία μας ἐγκωμιάζεται ὡς “τιμιωτέρα τῶν Χερουβεὶμ καί ἐνδοξότερα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφεὶμ”.

Ἡ σάρκωσις τοῦ Λόγου καί ἡ θέωσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τό μέγα μυστήριον τῆς Πίστεως καί Θεολογίας μας.

Αὐτό ζῇ κάθε ἡμέρα ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας μέ τὰ μυστήριά της, τήν ὑμνολογία της, τίς εἰκόνες της, μέ ὅλη τήν ζωή της. Ἀκόμη καί ἡ ἀρχιτεκτονική ἐνός ὀρθοδόξου Ναοῦ αὐτό μαρτυρεῖ. Ὁ τροῦλλος τῶν ἐκκλησιῶν, πάνω στόν ὁποῖο εἶναι ζωγραφισμένος ὁ Παντοκράτωρ, συμβολίζει τήν κάθοδο τοῦ Οὐρανοῦ στήν γῆ. “Ὅτι ὁ Κύριος “ἔκλινεν οὐρανοῦς καί κατέβη”. “Ὅτι ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος “καί ἐσχήνωσεν ἐν ἡμῖν”, ὅπως γράφει ὁ Εὐαγγελιστής Ἰωάννης (Ἰω. α’, 14).

Ἐπειδὴ δὲ ἔγινε ἄνθρωπος διὰ τῆς Θεοτόκου, εἰκονίζουμε τὴν Θεοτόκο στὴν κόγχη τοῦ ἱεροῦ, γιὰ νὰ δείξουμε ὅτι δι' αὐτῆς ὁ Θεός ἔρχεται στὴν γῆ καὶ στοὺς ἀνθρώπους. Αὐτὴ εἶναι “ἡ γέφυρα δι’ ἧς κατέβη ὁ Θεός” καὶ πάλι “ἡ μετάγουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν”, ἡ Πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν, ἡ χώρα τοῦ ἀχωρήτου, πού ἐχώρησε μέσα της τὸν ἀχώρητο Θεό γιὰ τὴν σωτηρίᾳ μας.

Στὴν συνέχεια δείχνει ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς θεωμένους ἀνθρώπους. Αὐτοὺς πού ἔγιναν θεοὶ κατὰ Χάριν, ἐπειδὴ ὁ Θεός ἔγινε ἄνθρωπος. Γι’ αὐτό στίς ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες μας μποροῦμε καὶ εἰκονίζουμε ὄχι μόνο τὸν σαρκωθέντα Θεό, τὸν Χριστό, καὶ τὴν ἄχραντο Μητέρα Του, τὴν Κυρία Θεοτόκο, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀγίους, γύρω καὶ κάτω ἀπὸ τὸν Παντοκράτορα. Σ’ ὅλους τοὺς τοίχους τοῦ Ναοῦ ζωγραφίζουμε τὰ ἀποτελέσματα τῆς σαρκώσεως τοῦ Θεοῦ: Τοὺς ἀγίους καὶ θεωμένους ἀνθρώπους.

Ἄρα εἰσερχόμενοι μέσα σέ ἓνα ὀρθόδοξο Ναό καὶ βλέποντας τὴν ωραία ἀγιογραφη-σι, ἀμέσως λαμβάνουμε μίᾱ ἐμπειρία: Μαθαίνουμε ποιό εἶναι τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο, ποιός εἶναι ὁ σκοπός τῆς ζω-ῆς μας.

“Όλα στήν Ἐκκλησία ὁμιλοῦν γιά τήν
ἐνανθρώπησι τοῦ Θεοῦ καί τήν θέωσι τοῦ
ἀνθρώπου.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ, Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΘΕΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Οσοι θέλουν νά ένωθοῦν μέ τόν Χριστό καί διά τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μέ τόν Θεό Πατέρα γνωρίζουν ὅτι αὐτή ἡ ένωσις γίνεται στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ἡ άγία μας Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἐνωσις ὄχι βέβαια μέ τήν Θεία οὐσία, ἀλλά μέ τήν θεωμένη ἀνθρωπίνη φύσι τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ένωσις ὅμως αὐτή μέ τόν Χριστό δέν εἶναι έξωτερική, οὔτε ἀπλῶς ἠθική.

Δέν εἴμαστε ὀπαδοί τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἴσως οἱ ἄνθρωποι εἶναι ὀπαδοί ενός φιλοσόφου ἢ ενός διδασκάλου. Εἴμαστε μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τό πραγματικό κι ὄχι τό ἠθικό, ὅπως λανθασμένα ἔγραψαν μερικοί θεολόγοι μή ἐμβαθύνοντας στό πνεῦμα τῆς άγίας Ἐκκλησίας. Ὁ Χριστός μᾶς παίρνει, τούς Χριστιανούς, παρά τήν ἀναξιότητα καί τήν ἀμαρτωλότητά μας, καί μᾶς ένσωματώνει στό σῶμα Του. Μᾶς χάνει μέλη Του. Καί γινόμαστε πραγματικά μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ὄχι ἠθικά. Ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος: “μέλη ἐσμέν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκός αὐτοῦ καί ἐκ τῶν

ὁστέων αὐτοῦ” (Ἐφεσ. ε΄, 30).

Βεβαίως ἀνάλογα μέ τήν πνευματική κατάστασι πού ἔχουν οἱ Χριστιανοί, ἄλλοτε εἶναι ζωντανά μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καί ἄλλοτε νεκρά. Ἀλλά καί νεκρά δέν παύουν νά εἶναι μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἕνας π.χ. πού εἶναι βαπτισμένος, ἔχει γίνει μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἄν δέν ἐξομολογῇται, δέν κοινωνῇ, δέν ζῇ πνευματική ζωή, εἶναι νεκρό μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ὅταν ὁμῶς μετανοήσῃ, ἀμέσως δέχεται τήν θεία ζωή. Αὕτῃ τόν διαποτίζει καί γίνεται ζωντανό μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Αὐτός δέν χρειάζεται νά ἀναβαπτισθῇ. Ὁ ἀβάπτιστος ὅμως δέν εἶναι μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀκόμη καί ἂν ζῇ ἡθική κατ’ ἀνθρώπον ζωή. Χρειάζεται νά βαπτισθῇ, γιά νά γίνῃ μέλος τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, γιά νά ἐνσωματωθῇ στόν Χριστό.

Ἐπειδή λοιπόν εἴμεθα μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, προσφέρεται ἡ ζωή τοῦ Χριστοῦ καί γίνεται δική μας ζωή. Καί ἔτσι ζωοποιούμεστε καί σωζόμαστε καί θεωνόμαστε. Δέν θά μπορούσαμε νά θεωθοῦμε, ἂν ὁ Χριστός δέν μᾶς ἔκανε μέλη τοῦ ἁγίου σώματός Του.

Δέν θά μπορούσαμε νά σωθοῦμε, ἐάν

δέν ὑπῆρχαν τά ἅγια Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας, τά ὁποῖα μᾶς συσσωματώνουν μέ τόν Χριστό καί μᾶς κάνουν, κατὰ τούς ἁγίους Πατέρας, συσώμους καί ὁμαίμους Χριστοῦ. Νά εἴμαστε δηλ. ἓνα σῶμα καί ἓνα αἷμα μέ τόν Χριστό.

Τί μεγάλη εὐλογία, νά κοινωνοῦμε τά ἄχραντα Μυστήρια! Ὁ Χριστός γίνεται δικός μας, ἡ ζωή τοῦ Χριστοῦ γίνεται δική μας, τό αἷμα Του γίνεται αἷμα μας. Γι' αὐτό λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὅτι ὁ Θεός δέν ἔχει νά δώσῃ στόν ἄνθρωπο τίποτε περισσότερο ἀπ' αὐτό πού τοῦ δίδει στήν θεία Κοινωνία. Οὔτε ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά ζητήσῃ ἀπό τόν Θεό τίποτε περισσότερο, ἀπ' αὐτό πού λαμβάνει ἀπό τόν Χριστό στήν θεία Κοινωνία.

Ἔτσι λοιπόν βαπτισμένοι, χρισμένοι, ἐξομολογούμενοι, κοινωνοῦμε τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Κυρίου καί γινόμαστε καί ἐμεῖς θεοί κατὰ Χάριν, ἐνωνόμαστε μέ τόν Θεό, δέν εἴμαστε πλέον ξένοι, ἀλλά οἰκεῖοι Του.

Μέσα στήν Ἐκκλησία, στήν ὁποία ἐνωνόμαστε μέ τόν Θεό, ζοῦμε αὐτή τήν νέα πραγματικότητα πού ἔφερε ὁ Χριστός στόν κόσμο: τήν καινή κτίσι. Αὐτή εἶναι ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Χριστοῦ, πού γίνεται

καί δική μας ως δωρεά τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

Ὅλα μέσα στήν Ἐκκλησία ὁδηγοῦν στήν θέωσι. Ἡ θεία Λειτουργία, τά Μυστήρια, ἡ θεία Λατρεία, τό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ νηστεία, ὅλα ἐκεῖ ὁδηγοῦν. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ μοναδικός χώρος τῆς θεώσεως.

Ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι ἓνα κοινωνικό, πολιτιστικό ἢ ἱστορικό ἴδρυμα πού μπορεῖ νά ὁμοιάζη μέ ἄλλα ἱδρύματα στόν κόσμο. Δέν εἶναι ὅπως οἱ διάφοροι θεσμοί τοῦ κόσμου. Ὁ κόσμος ἴσως ἔχει ὠραίους θεσμούς, ὠραῖες ὀργανώσεις, ὠραῖα ἱδρύματα, καί ἄλλα ὠραῖα πράγματα. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας ὅμως εἶναι ὁ ἀνεπανάληπτος, μοναδικός χώρος τῆς κοινωνίας τοῦ Θεοῦ μέ τόν ἄνθρωπο, τῆς θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Μόνο μέσα στήν Ἐκκλησία ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά γίνη θεός, πουθενά ἄλλοῦ. Οὔτε στά Πανεπιστήμια, οὔτε στά ἱδρύματα κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν, οὔτε σέ ὅ,τιδήποτε ἄλλο ὠραῖο καί καλό ἔχει ὁ κόσμος. Ὅλα αὐτά, ὅσο καλά καί ἄν εἶναι, ὅμως δέν μποροῦν νά προσφέρουν αὐτό πού προσφέρει ἡ Ἐκκλησία.

Γι' αὐτό ὅσο καί ἄν προοδεύσουν οἱ κοσμικοί θεσμοί καί τά συστήματα, δέν μπο-

ροῦν ποτέ νά ἀντικαταστήσουν τήν Ἐκκλησίαν.

Εἶναι δυνατόν, ἐμεῖς οἱ ἀδύνατοι καί ἁμαρτωλοί ἄνθρωποι, νά περνοῦμε κρίσεις καί δυσκολίες κατὰ καιρούς, μέσα στήν Ἐκκλησίαν. Εἶναι δυνατόν νά συμβαίνουν καί σκάνδαλα μέσα στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας. Καί αὐτά γίνονται, διότι στήν Ἐκκλησίαν εἴμαστε σέ πορεία πρὸς τήν θέωσιν καί εἶναι πολύ φυσικό νά ὑπάρχουν οἱ ἀνθρώπινες ἀδυναμίες. Γινόμαστε, ἀλλά δέν εἴμαστε θεοί. Ὅσο ὅμως καί νά συμβαίνουν αὐτά, ἐμεῖς ποτέ δέν θά φύγουμε ἀπὸ τήν Ἐκκλησίαν, διότι στήν Ἐκκλησίαν ἔχουμε τήν μοναδική δυνατότητα νά ἐνωθοῦμε μέ τόν Θεό.

Ὅταν π.χ. πηγαίνουμε στόν Ναό γιά νά ἐκκλησιασθοῦμε, καί συναντοῦμε ἐκεῖ ἴσως μερικούς πού δέν προσέχουν στή ἱερὰ ἀκολουθία καί συζητοῦν μάλιστα μεταξύ τους, ἔτσι ὥστε καί νά ἀποσποῦν πρὸς στιγμήν τήν προσοχή μας ἀπ' αὐτή, ἔρχεται ἕνας, εὐλογος τάχα, λογισμός πού μᾶς λέγει: — “Τί κερδίζεις τελικά πού ἔρχεσαι στήν Ἐκκλησίαν; Δέν κάθεσαι καλλίτερα στό σπίτι σου, ὅπου θά ἔχῃς καί περισσότερη ἡσυχία καί ἄνεσι γιά νά κάνῃς προσευχή;”

Ἐμεῖς ὅμως πρέπει μέ σύνεσι νά ἀντιλέξουμε στόν πονηρό αὐτόν λογισμό:

— “Ναί μέν, θά ἔχω ἴσως περισσότερη ἐξωτερική ἡσυχία στό σπίτι μου, ἀλλά δέν θά ἔχω τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ, νά μέ θεώνη καί νά μέ ἀγιάζη. Δέν θά ἔχω τόν Χριστό, ὁ Ὅποῖος εἶναι παρών στήν Ἐκκλησία Του. Δέν θά ἔχω τό ἅγιο Σῶμα Του καί τό τίμιο Αἷμα Του, πού εὐρίσκονται στόν ἱερό Ναό Του, ἐπάνω στήν ἁγία Τράπεζα. Δέν θά συμμετέχω στόν μυστικό Δεῖπνο τῆς θείας Λειτουργίας. Θά εἶμαι ἀποκομμένος ἀπό τούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μου, μέ τούς ὁποίους μαζί συναποτελοῦμε τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ”.

Ἔτσι λοιπόν ὅ,τι κι ἄν συμβῇ, ἐμεῖς δέν θά φύγουμε ἀπό τήν Ἐκκλησία, διότι σ’ αὐτήν μόνο εὐρίσκουμε τόν δρόμο τῆς θεώσεως.

Η ΘΕΩΣΙΣ ΔΥΝΑΤΗ ΔΙΑ ΤΩΝ ΑΚΤΙΣΤΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Στὴν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά πετύχῃ τὴν θέωσι, ἐπειδὴ ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ, σύμφωνα μέ τὴν διδασκαλία τῆς Ἀγίας Γραφῆς καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἄκτιστος. Ὁ Θεός δέν εἶναι μόνο οὐσία, ὅπως νομίζουν οἱ Δυτικοί, ἀλλὰ εἶναι καὶ ἐνέργεια. Ἐάν ὁ Θεός ἦταν μόνο οὐσία, δέν θά μπορούσαμε νά ἐνωθοῦμε, νά κοινωνήσουμε μαζί Του, διότι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ εἶναι φοβερή καὶ ἀπρόσιτη στὸν ἄνθρωπο, κατὰ τό “οὐ γάρ μή ἴδῃ ἄνθρωπος τό πρόσωπόν μου καὶ ζήσεται” (Ἐξ. λγ’, 20).

Ἄς ἀναφέρουμε ἓνα χάπως σχετικό παράδειγμα ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα. Ἄν πιάσουμε ἓνα ἡλεκτρικό καλώδιο γυμνό, θά πεθάνουμε. Ὅταν ὅμως ἐνώσουμε μία λάμπα στό καλώδιο, φωτιζόμαστε. Τὴν ἐνέργεια τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος τὴν βλέπουμε, τὴν χαιρόμαστε, μᾶς βοηθεῖ. Τὴν οὐσία του δέν μπορούμε νά τὴν πιάσουμε. Κάτι παρόμοιο, ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ νά ποῦμε, συμβαίνει καὶ μέ τὴν ἄκτιστο ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ.

Ἐάν θά μπορούσαμε νά ἐνωθοῦμε μέ τήν οὐσία τοῦ Θεοῦ, θά ἐγινόμαστε καί ἐμεῖς κατ' οὐσίαν θεοί. Δηλ. ὅλα θά ἐγίνοντο θεοί, θά ὑπῆρχε μία σύγχυσις, καί τίποτε δέν θά ἦταν οὐσιαστικά θεός. "Ο,τι πιστεύουν μέ λίγα λόγια στίς ἀνατολικές θρησκείες, π.χ. στόν Ἰνδουισμό, ὅπου ὁ θεός δέν εἶναι προσωπική ὑπαρξίς, ἀλλά συγκεχυμένη δύναμις σκορπισμένη σ' ὅλον τόν κόσμο, καί στούς ἀνθρώπους καί στά ζῶα καί στά πράγματα (Πανθεϊσμός).

Ἐάν πάλι ὁ Θεός εἶχε μόνο τήν ἀμέθεκτη θεία οὐσία χωρίς τίς ἐνέργειές Του, θά παρέμενε ἓνας θεός αὐτάρκης, κλεισμένος στόν ἑαυτό του, ἀκοινωνήτος στά πλάσματά του.

Ὁ Θεός, κατά τήν ὀρθόδοξο θεολογική θεώρηση, εἶναι Μονάς ἐν Τριάδι καί Τριάς ἐν Μονάδι. Ὅπως λέγουν χαρακτηριστικά ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής καί ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καί ἄλλοι ἅγιοι Πατέρες, ὁ Θεός ἐμφορεῖται ἀπό μία ἀγία ἀγάπη, ἓνα ἅγιο ἔρωτα γιά τά πλάσματά Του. Ἀπό αὐτήν τήν ἀπειρη καί ἐκστατική ἀγάπη Του ἐξέρχεται ἀπό τόν ἑαυτό του καί ζητεῖ νά ἐνωθῇ μαζί τους. Τοῦτο ἐκφράζεται καί πραγματοποιεῖται μέ τήν ἐνέργειά του, ἥ καλλίτερα μέ τίς ἐνέργειές Του.

Μέ τίς ἄκτιστες αὐτές ἐνέργειές Του ὁ Θεός δημιουργήσε τόν κόσμον καί συνεχίζει νά τόν συντηρῇ. Δίδει οὐσία καί ὑπόστασι στόν κόσμον μας μέ τίς οὐσιοποιητικές ἐνέργειές Του. Εἶναι παρών στήν φύσι καί συντηρεῖ τό σύμπαν μέ τίς συντηρητικές ἐνέργειές Του. Φωτίζει τόν ἄνθρωπο μέ τίς φωτιστικές του ἐνέργειες. Τόν ἀγιάζει μέ τίς ἀγιαστικές ἐνέργειες. Τόν θεώνει, τέλος, μέ τίς θεωτικές ἐνέργειές του. Ἄρα μέ τίς ἄκτιστες ἐνέργειές Του ὁ ἅγιος Θεός μπαίνει στήν φύσι, στόν κόσμον, στήν ἱστορία, στήν ζωή τῶν ἀνθρώπων.

Οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ εἶναι θεῖες ἐνέργειες. Εἶναι κι αὐτές Θεός χωρίς νά εἶναι ἡ οὐσία Του. Εἶναι Θεός καί γι' αὐτό θεώνουν τόν ἄνθρωπο. Ἐάν οἱ ἐνέργειες τοῦ Θεοῦ δέν ἦσαν θεῖες, ἄκτιστες ἐνέργειες, τότε δέν θά ἦσαν Θεός, δέν θά μπορούσαν νά μᾶς θεώσουν, νά μᾶς ἐνώσουν μέ τόν Θεό. Θά ὑπῆρχε μία ἀγεφύρωτη ἀπόστασι μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων. Μέ τό νά ἔχη ὁμοῦς ὁ Θεός θεῖες ἐνέργειες καί μέ τίς ἐνέργειες αὐτές νά ἐνώνεται μαζί μας, μπορούμε νά κοινωνοῦμε μαζί του καί νά ἐνωώμαστε μέ τήν Χάρι του, χωρίς νά ταυτιζώμαστε μέ τόν Θεό, ὅπως θά ἐγίνετο ἄν ἐνωώμαστε μέ τήν οὐσία Του.

Ἐνωνόμαστε λοιπόν μέ τόν Θεό διά τῶν ἀκτίστων θείων ἐνεργειῶν του κι ὅχι διά τῆς οὐσίας Του. Αὐτό εἶναι τό μυστήριο τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως καί ζωῆς μας.

Αὐτό δέν μποροῦν νά τό δεχθοῦν οἱ Δυτικοί αἰρετικοί. Ἐπειδή εἶναι ὀρθολογισταί, δέν κάνουν διάκρισι μεταξύ οὐσίας καί ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, καί λέγουν ὅτι ὁ Θεός εἶναι μόνο οὐσία. Γι' αὐτό καί δέν μποροῦν νά ὁμιλοῦν περί θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Διότι πῶς θά θεωθῇ κατ' αὐτούς ὁ ἄνθρωπος, ἀφοῦ δέν δέχονται ἄκτιστες ἀλλά κτιστές τίς θεῖες ἐνέργειες; Καί πῶς μπορεῖ κάτι κτιστό, δηλ. ἔξω ἀπό τόν ἴδιο τόν Θεό, νά θεώσῃ τόν κτιστό ἄνθρωπο;

Γιά νά μή πέσουν στόν πανθεῖσμό δέν ὁμιλοῦν καθόλου γιά θέωσι. Καί ποιός τότε ἀπομένει κατ' αὐτούς ὡς σκοπός τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου; Ἀπλῶς μία ἠθική καλλιτέρευσις. Ἀφοῦ δηλαδή ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά θεωθῇ μέ τήν θεία Χάρι, τίς θεῖες ἐνέργειες, τί σκοπό ἔχει ἡ ζωή του; Ἀπλῶς νά γίνῃ ἠθικά καλλίτερος. Ἀλλά ἡ ἠθική τελειοποίησις εἶναι πολύ λίγο γιά τόν ἄνθρωπο. Δέν μᾶς ἀρκεῖ νά γίνουμε ἀπλῶς καλλίτεροι ἀπό πρίν, νά κάνουμε ἠθικές πράξεις. Ἐμεῖς ὡς τελικό στόχο μας ἔχουμε νά ἐνωθοῦμε μέ τόν ἅγιο Θεό. Αὐτός

εἶναι ὁ σκοπός τῆς δημιουργίας τοῦ σύμπαντος. Αὐτό θέλουμε. Αὐτή εἶναι ἡ χαρά μας, ἡ εὐτυχία μας, ἡ ὀλοκλήρωσίς μας.

Ἡ ψυχὴ τοῦ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ πλασθέντος ἀνθρώπου λαχταρᾷ τὸν Θεό, ποθεῖ τὴν ἔνωσι μαζὶ Του. Ὅσο ἡθικός, ὅσο καλός κι ἂν εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὅσες καλές πράξεις κι ἂν κάνη, ἂν δέν εὖρη τὸν Θεό, ἂν δέν ἐνωθῇ μαζὶ Του, δέν ἀναπαύεται. Διότι ὁ ἴδιος ὁ ἅγιος Θεός ἔβαλε μέσα του αὐτὴν τὴν ἀγία δίψα, τὸν θεῖο ἔρωτα, τὸν πόθο γιὰ τὴν ἔνωσι μαζὶ Του, τὴν θέωσι. Ἔχει τὴν ἐρωτικὴ δύναμι μέσα του, πού λαμβάνει ἀπὸ τὸν Δημιουργό του, γιὰ νὰ ἀγαπᾷ ἀληθινά, δυνατά, ἀνιδιοτελῶς, ὅπως ὁ ἅγιος Δημιουργός του ἐρωτεύεται τὸν κόσμον Του, τὰ πλάσματά Του. Νὰ ἐρωτεύεται μέ τὴν ἀγία αὐτὴ ἐρωτικὴ φορά καὶ ἀγαπητικὴ δύναμι τὸν Θεό. Ἄν δέν εἶχε ὁ ἄνθρωπος τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ μέσα του, δέν θά μπορούσε νὰ ἀναζητῇ τό πρωτότυπό της. Ὁ καθένας μας εἴμαστε εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, κι ὁ Θεός εἶναι τό πρωτότυπο. Ἡ εἰκόνα ζητεῖ τό πρωτότυπο, καὶ μόνο ὅταν τό εὖρη ἀναπαύεται σ' αὐτό.

Τὸν ΙΔ' αἰῶνα ἔγινε μία μεγάλη ἀναταραχὴ στὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὁποία προκάλε-

σε ἕνα Δυτικός μοναχός, ὁ Βαρλαάμ. Ἄκουσε αὐτός ὅτι οἱ ἁγιορεῖται μοναχοὶ ὠμιλοῦσαν περί θεώσεως. Πληροφορήθηκε ὅτι ἐγίνοντο ἄξιοι μετὰ ἀπό πολύ ἀγῶνα, κάθαρσι ἀπό τὰ πάθη καί πολλή προσευχή, νά ἐνωθοῦν μέ τό Θεό, νά λάβουν ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ, νά δοῦν τόν Θεό. Ἄκουσε ὅτι ἔβλεπαν τό ἄκτιστο φῶς, τό ὁποῖο εἶδαν οἱ ἄγιοι Ἀπόστολοι κατὰ τήν Μεταμόρφωσι τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στό ὄρος Θαβώρ.

Ἐχοντας ὅμως ὁ Βαρλαάμ τό δυτικό, αἰρετικό, ὀρθολογιστικό πνεῦμα ἀδυνατοῦσε νά ἀντιληφθῇ τήν γνησιότητα αὐτῶν τῶν θείων ἐμπειριῶν τῶν ταπεινῶν μοναχῶν, κι ἔτσι ἄρχισε νά κατηγορῇ τοὺς ἁγιορεῖτας ὡς τάχα πλανεμένους, αἰρετικούς καί εἰδωλολάτραι. Ἐλεγε δηλ. ὅτι εἶναι ἀδύνατο νά βλέπη κανεῖς τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ δέν γνῶριζε τίποτε περί διακρίσεως οὐσίας καί ἀκτίστου ἐνεργείας στόν Θεό.

Τότε ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἀνέδειξε ἕνα μεγάλο καί φωτισμένο διδάσκαλο τῆς Ἐκκλησίας μας, τόν ἁγιορεῖτη ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, Ἀρχιεπίσκοπο Θεσσαλονίκης. Αὐτός μέ πολλή σοφία καί φῶτισι ἀπό τό Θεό, ἀλλά καί ἀπό προσωπική του ἐμπειρία, εἶπε καί ἔγραψε πολλά καί ἐδίδα-

ξε, σύμφωνα καί μέ τίς ἅγιες Γραφές καί τήν Ἱερὰ Παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι εἶναι ἄκτιστο τό φῶς τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, εἶναι θεία ἐνέργεια. Ὅτι ὄντως βλέπουν τό φῶς αὐτό οἱ θεωμένοι ἄνθρωποι ὡς ἄνωτάτη, ὑψίστη ἐμπειρία τῆς θεώσεως, καί βλέπονται μέσα στό φῶς αὐτό τοῦ Θεοῦ. Αὐτό εἶναι ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, ἡ λαμπρότης Του, τό Θαβώρειο φῶς, τό φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Πεντηχοστῆς, καί ἡ φωτεινή νεφέλη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Πραγματικό ἄκτιστο φῶς Θεοῦ, κι ὄχι συμβολικό, ὅπως πλανεμένα νόμιζε ὁ Βαρλαάμ καί οἱ ὅμοιοί του.

Στή συνέχεια ὅλη ἡ Ἐκκλησία, μέ τρεῖς μεγάλες Συνόδους στήν Κωνσταντινούπολι, δικαίωσε τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ καί κήρυξε πῶς ἡ ἐν Χριστῷ ζωή δέν εἶναι ἀπλῶς ἡθικοποιήσις τοῦ ἀνθρώπου ἀλλά θέωσις, πού σημαίνει συμμετοχή στήν δόξα τοῦ Θεοῦ, θέα τοῦ Θεοῦ, τῆς Χάριτος Του, τοῦ ἀκτίστου φωτός Του.

Ὁφείλουμε μεγάλη εὐγνωμοσύνη στόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ, διότι μέ τήν φώτισι πού ἔλαβε ἀπό τόν Θεό, μέ τήν ἐμπειρία καί θεολογία του μᾶς παρέδωσε τήν διδασκαλία καί αἰώνιο πεῖρα τῆς Ἐκκλησίας σχετικά μέ τήν θέωσι τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Χριστιανός δέν εἶναι Χριστιανός ἐπειδή μπορεῖ ἀπλῶς νά ὀμιλῇ γιά τόν Θεό. Εἶναι Χριστιανός διότι μπορεῖ νά ἔχη ἐμπειρία τοῦ Θεοῦ. Κι ὅπως ὅταν ἀγαπᾶς πραγματικά ἓνα πρόσωπο καί συνομιλῇς μαζί του, τό αἰσθάνεσαι, τό χαίρεσαι, ἔτσι συμβαίνει καί στήν κοινωνία τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό. Δέν ὑπάρχει μία ἐξωτερική ἀπλῶς σχέσις, ἀλλά μυστική ἔνωσις Θεοῦ καί ἀνθρώπου ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι.

Μέχρι σήμερα οἱ Δυτικοί θεωροῦν κτιστή τήν θεία Χάρι, τήν ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ. Εἶναι δυστυχῶς καί τοῦτο μία ἀπό τίς πολλές διαφορές μας, πού πρέπει νά λαμβάνεται σοβαρῶς ὑπ' ὄφιν στόν θεολογικό διάλογο μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς. Δέν εἶναι μόνο τό *filioque*, τό πρωτεῖο ἐξουσίας καί τό “ἀλάθητο” τοῦ πάπα, ἀπό τίς βασικές διαφορές μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί τῶν Παπικῶν. Εἶναι καί τά ἀνωτέρω. Ἄν δέν δεχθοῦν οἱ Ρωμαιοκαθολικοί ὅτι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ εἶναι ἄκτιστος, δέν μπορούμε νά ἐνωθοῦμε μαζί τους, ἔστω κι ἂν δεχθοῦν ὅλα τά ἄλλα. Διότι ποιός θά ἐνεργήσῃ τήν θέωσι, ἂν ἡ θεία Χάρις εἶναι κτίσμα κι ὄχι ἄκτιστος ἐνέργεια τοῦ Παναγίου Πνεύματος;

ΠΡΟΨ ΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΕΩΣΙ

Λέγουν βέβαια οί ἅγιοι Πατέρες ὅτι μέσα στήν Ἐκκλησία μποροῦμε νά ἐπιτύχουμε τήν θέωσι. Ὅμως ἡ θέωσις εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ. Δέν εἶναι κάτι πού ἐπιτυγχάνουμε ἐμεῖς μόνοι μας. Φυσικά πρέπει νά θέλουμε, νά ἀγωνιζώμαστε καί νά προετοιμαζώμαστε, γιά νά εἴμαστε ἄξιοι, ἱκανοί καί δεχτικοί νά δεχθοῦμε καί νά φυλάξουμε τό μεγάλο αὐτό δῶρο τοῦ Θεοῦ, ἐφ' ὅσον ὁ Θεός δέν θέλει τίποτε νά κάνη σ' ἐμᾶς χωρίς τήν ἐλευθερία μας. Πλήν ὅμως ἡ θέωσις εἶναι δωρεά τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό οἱ ἅγιοι Πατέρες λέγουν ὅτι ἐμεῖς μέν πάσχουμε τήν θέωσι, ὁ Θεός δέ ἐνεργεῖ τήν θέωσι.

Διακρίνουμε δέ ὠρισμένες ἀπαραίτητες προϋποθέσεις στήν πορεία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τήν θέωσι.

α) Ἡ ταπείνωσις.

Πρώτη κατὰ τούς ἁγίους Πατέρας προϋπόθεσις γιά τήν θέωσι εἶναι ἡ ταπείνωσις. Χωρίς τήν εὐλογημένη ταπείνωσι ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά τεθῇ στήν τροχιά τῆς

θεώσεως, νά δεχθῇ τήν θεία Χάρι, νά ἐνω-
θῇ μέ τόν Θεό. Καί μόνο γιά νά ἀναγνω-
ρίση ὅτι σκοπός τῆς ζωῆς του εἶναι ἡ θέω-
σις, χρειάζεται ταπείνωσις. Γιατί πῶς χω-
ρίς ταπείνωσι θά ἀναγνωρίσης ὅτι ὁ σκο-
πός τῆς ζωῆς σου εἶναι ἔξω ἀπό τόν ἑαυτό
σου, εἶναι στό Θεό;

“Ὅσο ὁ ἄνθρωπος ζῇ ἐγωκεντρικά, ἄν-
θρωποκεντρικά, αὐτόνομα, τοποθετεῖ τόν
ἑαυτό του ὡς κέντρο καί σκοπό τῆς ζωῆς
του. Πιστεύει ὅτι μπορεῖ νά αὐτοτελειωθῇ,
νά αὐτοορισθῇ, νά αὐτοθεωθῇ. Αὐτό εἶναι
ἄλλωστε καί τό πνεῦμα τοῦ συγχρόνου πο-
λιτισμοῦ, τῆς συγχρόνου φιλοσοφίας, τῆς
συγχρόνου πολιτικῆς. Νά κάνουμε ἕνα κό-
σμο ἔστω καλλίτερο, δικαιοτέρο, ἀλλά αὐ-
τόνομα. “Ἐνα κόσμος πού θά ἔχῃ κέντρο
τόν ἄνθρωπο χωρίς ἀναφορά στόν Θεό,
χωρίς νά ἀναγνωρίζῃ ὅτι ὁ Θεός εἶναι ἡ
πηγή κάθε καλοῦ. Αὐτό τό λάθος ἔκανε κι
ὁ Ἀδάμ, πού πίστεψε πῶς μόνο μέ τίς δι-
κές του δυνάμεις μποροῦσε νά γίνῃ Θεός,
νά ὀλοκληρωθῇ. Τό λάθος τοῦ Ἀδάμ κά-
νουν ὅλοι οἱ οὐμανισμοί ὅλων τῶν αἰώνων.
Δέν θεωροῦν ἀπαραίτητη τήν κοινωνία μέ
τόν Θεό γιά τήν ὀλοκλήρωσι τοῦ ἀνθρώ-
που.

“Ὅλα τά ὀρθόδοξα εἶναι θεανθρωποκεν-

τρικά, ἔχουν κέντρο τόν Θεάνθρωπο Χριστό. Ὅλα τά μή ὀρθόδοξα, Προτεσταντισμός, Παπισμός, Μασωνισμός, Χιλιασμός, ἄθεϊσμός, ὅ,τι ἄλλο ἐκτός Ὁρθοδοξίας, αὐτόν τόν κοινό παρονομαστή ἔχουν: Κέντρο εἶναι ὁ ἄνθρωπος. Σέ μᾶς κέντρο εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Χριστός. Γι' αὐτό εἶναι εὐκολο νά γίνη κανείς αἰρετικός, χιλιαστής, μασῶνος, ὅ,τιδήποτε ἄλλο, ἀλλά εἶναι δύσκολο νά γίνη Χριστιανός Ὁρθόδοξος. Γιὰ νά γίνης Χριστιανός Ὁρθόδοξος, πρέπει νά δεχθῆς ὅτι κέντρο τοῦ κόσμου δέν εἶσαι ἐσύ ἀλλά ὁ Χριστός.

Ἄρα ἡ ἀρχή τῆς ὁδοῦ πρὸς τήν θέωσι εἶναι ἡ ταπείνωσις, νά ἀναγνωρίσουμε δηλ. ὅτι ὁ σκοπός τῆς ζωῆς μας εἶναι ἔξω ἀπό τόν ἑαυτό μας, εἶναι στόν Πατέρα μας, τόν Πλάστη καί Δημιουργό μας.

Χρειάζεται ἀκόμη ταπείνωσις, γιά νά δοῦμε ὅτι εἴμαστε ἄρρωστοι, ὅτι εἴμαστε ἐμπαθεῖς, γεμᾶτοι ἀδυναμίες καί πάθη.

Κι αὐτός πάλι πού ἀρχίζει τήν πορεία τῆς θεώσεως, πρέπει νά ἔχη διαρκῆ τήν ταπείνωσι, γιά νά διατηρῆται συνεχῶς στήν πορεία αὐτή. Διότι ἂν δεχθῇ τόν λογισμό ὅτι μέ τίς δικές του δυνάμεις τά καταφέρει καλὰ καί προχωρεῖ, τότε εἰσέρχεται μέσα του ἡ ὑπερηφάνεια. Χάνει ὅ,τι κέρδι-

σε καί χρειάζεται να αρχίση πάλι από τήν ἀρχή, να ταπεινωθῇ, να δῇ τήν ἀδυναμία του, τήν ἀνθρωπίνη ἀσθένειά του καί να μή βα-σίζεται στόν ἑαυτό του. Χρειάζεται να βα-σίζεται στήν Χάρι τοῦ Θεοῦ, γιά να μπορῇ να βρίσκεται συνεχῶς στήν πορεία τῆς Θε-ώσεως.

Γι' αὐτό στούς βίους τῶν Ἀγίων μᾶς κάνει ἐντύπωσι ἡ μεγάλη ταπείνωσίς τους. Ἐνῶ ἦσαν κοντά στόν Θεό, ἔλαμπαν μέσα στό φῶς τοῦ Θεοῦ, ἦσαν θαυματουργοί, μυροβλῦτες, τήν ἴδια στιγμή ἐπίστευαν γιά τόν ἑαυτό τους ὅτι ἦσαν πολύ χαμηλά, πολύ μακριά ἀπό τόν Θεό, ὅτι ἦσαν οἱ χειρότεροι ἀπό τούς ἀνθρώπους. Αὐτή ἡ ταπείνωσίς τους ἦταν πού τούς ἔκανε θεούς κατὰ Χάριν.

β) Ἡ ἄσκησις.

Μᾶς λέγουν ἐπίσης οἱ Πατέρες ὅτι ἡ θέωσις ἔχει στάδια. Ἀρχίζει ἀπό τά χαμηλότερα καί προχωρεῖ πρὸς τά ὑψηλότερα. Ἐχοντας τήν ταπείνωσι, ἀρχίζουμε μέ μετάνοια καί πολλή ὑπομονή τόν καθημερινό μας ἐν Χριστῷ ἀγῶνα, τήν ἄσκησι τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀγίων ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ, γιά να καθαρισθοῦμε ἀπό τά πάθη. Λέγουν δέ οἱ ἅγιοι Πατέρες ὅτι μέσα στίς

ἐντολές Του κρύβεται ὁ ἴδιος ὁ Θεός, κι ὅταν ὁ Χριστιανός ἀπό ἀγάπη καί πίστι στόν Χριστό τίς τηρῇ, τότε ἐνώνεται μαζί Του.

Αὐτό κατὰ τούς ἀγίους Πατέρας εἶναι τό πρῶτο στάδιο τῆς θεώσεως, τό ὁποῖο ὀνομάζεται καί “πρᾶξις”. Εἶναι ἡ πρακτική ἀγωγή, ἡ ἀρχή τοῦ δρόμου πρὸς τήν θέωσι.

Φυσικά αὐτό δέν εἶναι καθόλου εὐχολο, διότι ὁ ἀγώνας γιά νά ξερριζωθοῦν τά πάθη ἀπό μέσα μας εἶναι μέγας. Χρειάζεται κόπος πολὺς, ὥστε σιγά-σιγά ὁ χέρσος ἐσωτερικός μας ἀγρός νά καθαρίζεται ἀπό τά ἀγκάθια καί τίς πέτρες τῶν παθῶν καί νά καλλιεργῇται πνευματικά, ὥστε νά μπορῇ νά πέφτῃ ὁ σπόρος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καί νά καρποφορῇ. Ἀπαιτεῖται μεγάλη καί συνεχῆς βία στόν ἑαυτό μας γιά ὅλα αὐτά. Γι’ αὐτό ὁ Κύριος εἶπε ὅτι “ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βιάζεται καί οἱ βιασταί ἀρπάζουσιν αὐτήν”. (Ματθ. ια’, 12). Καί πάλι οἱ ἅγιοι Πατέρες μᾶς διδάσκουν: “Δώσε αἷμα καί λάβε Πνεῦμα”, δηλ. δέν μπορεῖς νά λάβῃς τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἂν δέν δώσης τό αἷμα τῆς καρδιᾶς σου στόν ἀγῶνα γιά νά καθαρισθῇς ἀπό τά πάθη, νά μετανοήσης πραγματικά καί σέ βάθος, καί νά ἀποκτήσης τίς ἀρετές.

Ὅλες δέ οἱ ἀρετές εἶναι ὅψεις τῆς μιᾶς

καί μεγάλης ἀρετῆς, τῆς ἀρετῆς τῆς ἀγάπης. Ὅταν ὁ Χριστιανός ἀποκτήσῃ τὴν ἀγάπην, ἔχει ὅλες τίς ἀρετές. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἐκείνη πού ἐκδιώκει ἀπό τὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου τὴν αἰτία ὅλων τῶν κακιῶν καί ὅλων τῶν παθῶν, ἡ ὁποία κατὰ τοὺς ἀγίους Πατέρας εἶναι ἡ φιλαυτία. Ὅλα τὰ κακά μέσα μας πηγάζουν ἀπὸ τὴν φιλαυτία, πού εἶναι ἡ ἀρρωστημένη ἀγάπη τοῦ ἑαυτοῦ μας. Γι' αὐτό ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει τὴν ἄσκησι. Χωρὶς ἄσκησι δέν ὑπάρχει πνευματικὴ ζωή, οὔτε ἀγώνας, οὔτε προκοπή. Ὑπακούομε, νηστεύομε, ἀγρυπνοῦμε, κοπιάζομε μέ μετάνοιες, ὀρθοστασίες, γιὰ νάμποροῦμε νά καθαριζώμαστε ἀπὸ τὰ πάθη μας. Ἄν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία παύσῃ νά εἶναι ἀσκητικὴ, παύει νά εἶναι καί Ὁρθόδοξος. Παύει νά βοηθῇ τὸν ἄνθρωπο νά ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὰ πάθη τοῦ καί νά γίνεται θεός κατὰ Χάριν.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἀναπτύσσουν μεγάλη καί βαθειὰ ἀνθρωπολογικὴ διδασκαλία γιὰ τὴν ψυχὴ καί τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου. Κατ' αὐτοὺς ἡ ψυχὴ διακρίνεται στό λογιστικὸ καί παθητικὸ μέρος. Τό παθητικὸ πάλι περιέχει τό θυμοειδές καί τό ἐπιθυμητικὸ. Στό λογιστικὸ περιέχονται οἱ λογικὲς ἐνέργειες τῆς ψυχῆς, δηλ. οἱ логи-

σμοί, οί σκέψεις. Τό θυμοειδές είναι τά θετικά ἢ ἀρνητικά συναισθήματα, ἡ ἀγάπη, τό μίσος. Τό ἐπιθυμητικό είναι οί καλές ἐπιθυμίες τῶν ἀρετῶν καί οί κακές ἐπιθυμίες τῶν ἡδονῶν, τῶν ἀπολαύσεων, ἡ φιλοχρηματία, ἡ κοιλιοδουλία, ἡ σαρκολατρεία, τά σαρκικά πάθη. Ἄν αὐτά τά τρία μέρη τῆς ψυχῆς, τό λογιστικό, τό θυμοειδές καί τό ἐπιθυμητικό, δέν καθαρισθοῦν, δέν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νά δεχθῇ μέσα του τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ, νά θεωθῇ. Τό λογιστικό καθαρίζεται μέ τήν νῆψι, πού είναι ἡ συνεχῆς τήρησις τοῦ νοός ἀπό τοὺς λογισμούς, μέ τό νά κρατῇ δηλ. τοὺς καλοὺς λογισμούς καί νά ἀποδιώχνη τοὺς κακοὺς. Τό θυμοειδές πάλι καθαρίζεται μέ τήν ἀγάπη. Καί τό ἐπιθυμητικό, τέλος, καθαρίζεται μέ τήν ἐγκράτεια. Ὅλα αὐτά πάντως ἀπό κοινοῦ καθαρίζονται καί ἀγιάζονται μέ τήν προσευχή.

γ) Τά ἅγια Μυστήρια καί ἡ προσευχή.

Ὁ Χριστός ἐγκαθίσταται στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου μέ τά ἅγια Μυστήρια. Μέ τό ἅγιο Βάπτισμα, τό Χρῖσμα, τήν ἱερά ἐξομολόγησι, τήν Θεία Εὐχαριστία. Στούς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς πού είναι ἐν κοινῇ Χριστοῦ, ὁ Θεός, ἡ Χάρις Του, εἰ-

ναι μέσα τους, στήν καρδιά τους, διότι είναι βαπτισμένοι, χρισμένοι, εξομολογημένοι, κοινωνημένοι.

Τά πάθη όμως καλύπτουν τήν θεία Χάρι, όπως ή στάκτη τήν σπίθα. Μέ τήν άσκησι και τήν προσευχή ή καρδιά καθαρίζεται από τά πάθη, ή σπίθα τής θείας Χάριτος ανάζωπυροῦται και ό πιστός αίσθάνεται τόν Χριστό στήν καρδιά του, πού είναι τό κέντρο τής ύπάρξεώς του.

Κάθε προσευχή τής Έκκλησίας βοηθεϊ στήν κάθαρσι τής καρδιάς. Ίδιαίτέρως όμως βοηθεϊ ή λεγομένη μονολόγιστος εὐχή ή νοερά προσευχή ή καρδιακή προσευχή, τό “Κύριε Ίησοῦ Χριστέ έλέησόν με τόν άμαρτωλόν”. Αὐτή ή προσευχή, πού άνέκαθεν παραδίδεται στό “Άγιον” Όρος, έχει τό εξής πλεονέκτημα: έπειδή είναι μονολόγιστος, δηλ. μόνο μία πρότασις, μάς βοηθεϊ νά συγκεντρώνουμε εύκολα τόν νοῦ μας. Συγκεντρώνοντας τόν νοῦ μας τόν βυθίζουμε στήν καρδιά και προσέχουμε έκει νά μή άπασχολῆται μέ άλλα πράγματα και νοήματα, οὔτε καλά, οὔτε κακά, αλλά μόνο μέ τόν Θεό.

Η άσκησις στήν καρδιακή αὐτή προσευχή, πού μπορεϊ νά γίνη μέ τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ σύν τῷ χρόνῳ συνεχής, είναι όλό-

κληρη ἐπιστήμη, τέχνη ιερά, πού Ἅγιοι τῆς Πίστεώς μας λεπτομερῶς περιγράφουν στά ιερά τους συγγράμματα, ὅπως καί σέ μιά μεγάλη συλλογή πατερικῶν κειμένων, τήν “Φιλοκαλία”.

Βοηθεῖ καί χαροποεῖ λοιπόν τόν ἄνθρωπο ἡ προσευχή αὐτή. Κι ὅταν προχωρήσῃ ὁ Χριστιανός στήν προσευχή αὐτή, καί ταυτοχρόνως ἡ ζωή του εἶναι σύμφωνη μέ τίς ἅγιες ἐντολές τοῦ Χριστοῦ καί τῆς Ἐκκλησίας, τότε ἀξιῶνεται νά λάβῃ ἐμπειρία τῆς θείας Χάριτος. Ἀρχίζει νά γεύεται τήν γλυκύτητα τῆς κοινωνίας τοῦ Θεοῦ, νά γνωρίζῃ ἐκ πείρας τό “γεύσασθε καί ἴδετε ὅτι χρηστός ὁ Κύριος” (Ψαλμ. λγ’, 9). Γιά μᾶς τούς Ὁρθοδόξους ὁ Θεός δέν εἶναι ἰδέα, κάτι πού τό σκεφτόμαστε μόνο ἢ γιά τό ὅποιο συζητοῦμε ἢ διαβάζουμε, ἀλλά εἶναι Πρόσωπο, μέ τό Ὅποιο ἐρχόμαστε σέ ζωντανή καί προσωπική κοινωνία, κάτι πού τό ζοῦμε, τοῦ Ὁποίου λαμβάνουμε ἐμπειρία.

Τότε βλέπουμε τί μεγάλη καί ἄρρητη καί ἀνέκφραστη εὐτυχία εἶναι νά ἔχουμε τόν Χριστό μέσα μας καί νά εἴμαστε Ὁρθόδοξοι Χριστιανοί.

Πολύ βοηθεῖ τούς Χριστιανούς πού εἶναι στόν κόσμο, μέσα στίς διάφορες μέριμνες

καί απασχολήσεις τῆς κάθε ἡμέρας, νά βρίσκουν τουλάχιστον λίγα λεπτά ἡσυχίας γιά νά ἀσκοῦνται σ' αὐτήν τήν προσευχή.

Τούς ἀγιάζουν βέβαια κι ὅλες οἱ κατὰ Θεόν ἐργασίες καί καθήκοντα, ὅταν γίνονται ταπεινά καί μέ ἀγάπη. "Ὅμως χρειάζεται καί ἡ προσευχή. Σ' ἓνα ἡσυχο δωμάτιο (θᾶναι καλό ἴσως μετά ἀπό κάποια μελέτη πνευματική ἢ ἀφοῦ ἀνάψουν τό καντήλι ἐμπρός στίς εἰκόνες καί θυμιάσουν), ὅσο γίνεται μακριά ἀπό θορύβους καί απασχολήσεις, καί ἀφοῦ ἡσυχάσουν ἀπό ἄλλες σκέψεις καί λογισμούς, νά βυθίζουν τόν νοῦ τους στήν καρδιά λέγοντας τήν εὐχή "Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με τόν ἁμαρτωλόν (ἢ τήν ἁμαρτωλήν)". Πόση εἰρήνη καί δύναμι ἀντλοῦν οἱ ψυχές μ' αὐτήν τήν κατὰ Θεόν ἡσυχία! Πόσο τίς ἐνισχύει καί στίς ὑπόλοιπες ὥρες τῆς ἡμέρας νά διατηροῦνται εἰρηνικές, χωρίς νεῦρα καί ἔντασι καί ἄγχος, ἀλλά νά ἔχουν ὅλες τίς δυνάμεις τους σέ ἀρμονία καί ἐνότητα!

Μερικοί ἀναζητοῦν λίγη ψυχική ἡσυχία μέ τεχνητά μέσα σέ ἄλλους χώρους, πλανεμένους καί δαιμονικούς, ὅπως στίς ἀνατολικές λεγόμενες θρησκειές. Προσπαθοῦν νά εὔρουν κάποια ἡσυχία μέ ἐξωτερικές ἀσκήσεις, διαλογισμό κ.λπ., γιά νά ἐπιτύ-

χουν κάποια ισορροπία ψυχῆς καί σώματος. Τό λάθος εἶναι ὅτι σ' ὅλα αὐτά ὁ ἄνθρωπος, πού προσπαθεῖ νά λησμονήσῃ τίς διάφορες σκέψεις καί τόν ὑλικό κόσμο, οὐσιαστικά δέν κάνει διάλογο μέ τόν Θεό, ἀλλά μονόλογο μέ τόν ἑαυτό του. Καταλήγει δηλ. πάλι στόν ἀνθρωποκεντρισμό καί ἀποτυγχάνει.

ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΤΗΣ ΘΕΩΣΕΩΣ

Οἱ ἐμπειρίες τῆς θεώσεως εἶναι ἀνάλογες μέ τήν κάθαρσι τοῦ ἀνθρώπου. "Ὅσο περισσότερο καθαρισθῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπό τά πάθη, τόσο ἀνώτερη ἐμπειρία λαμβάνει τοῦ Θεοῦ, βλέπει τόν Θεό, κατά τό "Μακάριοι οἱ καθαροί τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοί τόν Θεόν ὄφονται" (Ματθ. ε', 8).

"Ὅταν ἀρχίζει ὁ ἄνθρωπος νά μετανοῇ, νά ἐξομολογῇται καί νά κλαίῃ γιά τίς ἁμαρτίες του, λαμβάνει τίς πρῶτες ἐμπειρίες τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Τέτοιες δέ ἐμπειρίες εἶναι πρῶτα τά δάκρυα τῆς μετανοίας, πού φέρουν χαρά ἀνεκλάλητη στήν ψυχή, καί ἡ βαθειά εἰρήνη ἡ ὁποία ἀκολουθεῖ. Γι' αὐτό καί τό πένθος αὐτό γιά τίς ἁμαρτίες μας λέγεται "χαροποιόν πένθος", ὅπως εἶπε καί ὁ Κύριος στούς Μακαρισμούς Του: "Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοί παρακληθήσονται" (Ματθ. ε', 4).

Μετά προχωρεῖ σέ ἀνώτερα στάδια, ὅπως εἶναι ὁ θεῖος φωτισμός, μέ τόν ὁποῖο φωτίζεται ὁ νοῦς καί βλέπει μέ ἄλλη χάρι τά πράγματα, τόν κόσμον, τούς ἀνθρώπους.

Ἀγαπᾷ τότε ὁ Χριστιανός τόν Θεό πε-

ρισσότερο. Καί ἔρχονται ἄλλα δάκρυα, ἀνώτερα, πού εἶναι δάκρυα ἀγάπης γιά τόν Θεό, θείου ἔρωτος. "Ὅχι πιά γιά τίς ἀμαρτίες του, διότι ἔχει τήν βεβαιότητα ὅτι ὁ Θεός συγχώρησε τίς ἀμαρτίες του. Τά δάκρυα αὐτά, πού φέρουν μεγαλύτερη εὐτυχία, χαρά καί εἰρήνη στήν ψυχή, εἶναι ἀνώτερη ἐμπειρία θεώσεως.

Ἀποκτᾶ μετά ὁ ἄνθρωπος τήν ἀπάθεια, τήν ζωή χωρίς τά διαβλητά πάθη, τίς ἐφάμαρτες ἀδυναμίες. Καί εἶναι τότε εἰρηνικός καί ἀτάραχος σέ κάθε προσβολή ἐξωτερική, ἀπαλλαγμένος ἀπό ὑπερηφάνεια, μῖσος, μνησικαχία, σαρκικές ὀρέξεις.

Αὐτό εἶναι τό δεύτερο στάδιο τῆς θεώσεως, τό καλούμενο "θεωρία", κατὰ τό ὅποιο ὁ ἄνθρωπος καθαρισμένος ἤδη ἀπό τά πάθη φωτίζεται ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, ἐλλάμπεται καί θεώνεται. Θεωρία σημαίνει θέα. Θεωρία τοῦ Θεοῦ σημαίνει θέα τοῦ Θεοῦ. Γιά νά μπορῇ ὅμως κανεῖς νά βλέπη τόν Θεό, πρέπει νά εἶναι θεωμένος ἄνθρωπος. Ἄρα θεωρία τοῦ Θεοῦ σημαίνει καί θέωσις.

"Ὅταν μάλιστα καθαρισθῇ τελείως, προσφερθῇ τελείως στόν Θεό, τότε λαμβάνει καί τήν μεγαλύτερη στούς ἀνθρώπους ἐμπειρία τῆς θείας Χάριτος, πού κατὰ τούς ἀ-

γίους Πατέρας είναι ή θέα τοῦ ἀκτίστου φωτός τοῦ Θεοῦ. Αὐτό τό φῶς τό βλέπουν οἱ πολύ προχωρημένοι στήν θέωσι, ἐλάχιστοι σέ κάθε γενεά. Τό βλέπουν οἱ Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ, καί φαίνονται μέσα σ' αὐτό, ὅπως ἄλλωστε εἰκονίζονται στίς ἅγιες εἰκόνες τους μέ τά φωτοστέφανα.

Στόν βίο π.χ. τοῦ Ἁγίου Βασιλείου τοῦ Μεγάλου ἀναφέρεται ὅτι ὅταν ὁ Μ. Βασίλειος προσευχόταν στό κελλί του, τόν ἔβλεπαν οἱ ἄλλοι, ὅσοι βέβαια μπορούσαν νά τόν δοῦν, νά λάμπη ὅλος αὐτός καί τό κελλί του μέσα σ' αὐτό τό ἄκτιστο φῶς τοῦ Θεοῦ, τό φῶς τῆς θείας Χάριτος. Στούς βίους πολλῶν ἁγίων Νεομαρτύρων τῆς Πίστεώς μας, διαβάζουμε πῶς ἀφοῦ οἱ Τοῦρκοι μετά ἀπό φρικτά βασανιστήρια κρεμοῦσαν τά σώματά τους στίς πλατεῖες τῶν πόλεων πρός ἐκφοβισμό τῶν λοιπῶν Χριστιανῶν, πολλές φορές τίς νύχτες φαινόταν ἓνα φῶς νά τούς περιλάμπη. Κι ἔλαμπε τόσο φανερά καί ἔντονα, πού οἱ ἴδιοι οἱ κατακτητές, ἐπειδή ἀποδεικνυόταν ἔτσι περὶτρανα ή ἀλήθεια τῆς Πίστεώς μας, διέτασσαν καί τά κατέβαζαν, ὥστε νά μή ντροπιάζονται στούς Χριστιανούς, οἱ ὅποιοι ἔβλεπαν πῶς ὁ Θεός δόξαζε τούς ἁγίους Μάρτυράς Του.

Ἡ Χάρις τῆς θεώσεως διατηρεῖ ἄφθαρτα καί τά σώματα τῶν Ἀγίων, τά ἅγια λείψανα, μυροβλύζοντα καί θαυματουργοῦντα. Ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ ἀφοῦ πρῶτα ἐνωθῇ μέ τίς ψυχές τῶν Ἀγίων, κατόπιν σκηνώνει καί στά ἅγια σώματά τους, καί χαριτώνει κι αὐτά. Κι ὅχι μόνο στά σώματά τους, ἀλλά καί στούς τάφους τους, στίς εἰκόνες τους καί στούς Ναοούς τους. Νά γιατί προσκυνοῦμε καί ἀσπαζόμαστε τίς εἰκόνες, τά ἅγια λείψανα, τούς τάφους, τούς Ναοούς τῶν Ἀγίων. Διότι ὅλα αὐτά ἔχουν κάτι ἀπό τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ πού εἶχε ὁ Ἅγιος στήν ψυχή του λόγω τῆς ἐνώσεώς του μέ τόν Θεό, λόγω τῆς θεώσεώς του.

Γι' αὐτό μέσα στήν Ἐκκλησία ἀπολαμβάνουμε τήν Χάρι τῆς θεώσεως ὅχι μόνο μέ τήν ψυχή, ἀλλά καί μέ τό σῶμα μας, ἐπειδή καί τό σῶμα συγχοπιάζοντας μέ τήν ψυχή, ἀσφαλῶς καί συνδοξάζεται, ὡς ναός τοῦ ἐνοικοῦντος σ' αὐτό Ἀγίου Πνεύματος.

Αὐτή ἡ Χάρις πηγάζοντας ἀπό τόν ἅγιο Κύριο, τόν Θεάνθρωπο Χριστό, ἐκχύνεται στήν Παναγία μας, στούς Ἀγίους καί ἔρχεται καί σέ μᾶς τούς ταπεινούς.

Ἀξίζει νά σημειωθῇ βέβαια ὅτι ὅλες οἱ τυχόν ἐμπειρίες τοῦ Χριστιανοῦ δέν εἶναι

ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς ἐμπειρίες θεώσεως καί πνευματικές. Πολλοί ἐπλανήθησαν ἀπό δαιμονικές ἢ ψυχολογικές ἐμπειρίες. Γιὰ νά μή ὑπάρχη λοιπόν κίνδυνος πλάνης καί δαιμονικῆς ἐπηρείας, πρέπει νά ἀναφέρονται ὅλες ταπεινά στόν Πνευματικό, ὁ ὁποῖος καί μέ τόν παρὰ Θεοῦ φωτισμό θά διακρίνη τήν γνησιότητα ἢ μή αὐτῶν τῶν ἐμπειριῶν καί θά καθοδηγήσῃ ἀναλόγως τήν ἐξομολογούμενη ψυχή. Γενικῶς δέ ἡ ὑπακοή μας στόν Πνευματικό εἶναι ἐκ τῶν πλέον βασικῶν σημείων τῆς πνευματικῆς μας πορείας, διὰ τῆς ὁποίας ἀποκτοῦμε ἐκκλησιαστικό πνεῦμα μαθητείας ἐν Χριστῷ καί ἐξασφαλίζεται ἡ νόμιμος ἄθλησις μας πού θά μᾶς ὁδηγήσῃ στήν ἔνωσί μας μέ τόν Θεό.

Ἕνας ἰδιαίτερος χῶρος θεώσεως, ἐντός πάντοτε τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι καί ὁ Μοναχισμός, ὅπου οἱ μοναχοί ἀγιαζόμενοι λαμβάνουν ὑψηλές ἐμπειρίες ἐνώσεως μέ τόν Θεό.

Ἔτσι, ὅσοι μοναχοί μετέχουν στήν θέωσι καί τόν ἀγιασμό, βοηθοῦν καί ὅλη τήν Ἐκκλησία. Διότι ὅπως πιστεύουμε οἱ Χριστιανοί, ἀκολουθώντας τήν μακραίωνα Ἱερὰ Παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἀγώνας τῶν μοναχῶν ἔχει θετική ἐπίδρασι στήν

ζωή τοῦ κάθε ἀγωνιζομένου πιστοῦ μέσα στὸν κόσμος. Γι' αὐτό στήν Ὁρθοδοξία μας ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἔχει πολλή εὐλάβεια στὸν Μοναχισμό.

Στήν Ἐκκλησία μας ἐξ ἄλλου συμμετέχουμε στήν κοινωνία τῶν Ἀγίων, ἔχουμε τὴν ἐμπειρία καὶ χαρά τῆς ἐν Χριστῷ ἐνότητος. Μὲ αὐτό ἐννοοῦμε ὅτι μέσα στήν Ἐκκλησία δέν εἴμαστε ἄτομα μεμονωμένα, ἀλλὰ μία ἐνότης, μία ἀδελφότης, μία ἀδελφική κοινωνία. Κι ὅχι μόνο μεταξύ μας ἀλλὰ καὶ μέ τοὺς Ἀγίους τοῦ Θεοῦ πού ζοῦν ἐπὶ γῆς σήμερα ἢ ἔχουν κοιμηθῇ. Ἀφοῦ καὶ μέ τὸν θάνατον ἀκόμη δέν χωρίζονται οἱ Χριστιανοί. Ὁ θάνατος δέν μπορεῖ νὰ χωρίσῃ τοὺς Χριστιανούς, διότι εἶναι ὅλοι τους ἐνωμένοι στό ἀναστημένο σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Γι' αὐτό κάθε Κυριακή, καὶ κάθε φορά πού τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία, εἴμαστε σ' αὐτὴν ὅλοι παρόντες, μαζί μέ τοὺς Ἀγγέλους καὶ τοὺς Ἀγίους ὅλων τῶν αἰώνων. Εἶναι ἀκόμη καὶ οἱ συγγενεῖς μας πού ἔχουν πεθάνει, ἂν βέβαια εἶναι ἐνωμένοι μέ τὸν Χριστό. Ὅλοι ἐκεῖ εἴμαστε καὶ κοινωνοῦμε μεταξύ μας μυστικά, ὅχι ἐξωτερικά ἀλλὰ ἐν Χριστῷ.

Αὐτό φαίνεται καὶ στήν Προσκομιδῇ, ὅ-

που στό ἅγιο Δισκάριο, γύρω ἀπό τόν Ἄμνόν Χριστό, τοποθετοῦνται οἱ μερίδες τῆς Παναγίας, τῶν Ἀγίων καί τῶν ζώντων καί κεκοιμημένων Χριστιανῶν. Ὅλες αὐτές οἱ μερίδες ἐμβάπτονται, μετὰ τό καθαγιασμό τῶν Τιμίων Δώρων, στό Αἶμα τοῦ Χριστοῦ.

Αὕτη εἶναι ἡ μεγάλη εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας, τό ὅτι εἵμαστε μέλη της καί μπορούμε νά κοινωνοῦμε ὄχι μόνο μέ τόν Θεό, ἀλλά καί μεταξύ μας ὡς μέλη τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Κεφαλή τοῦ ἁγίου αὐτοῦ σώματος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Ἡ ζωή ἔρχεται ἀπό τήν κεφαλή στό σῶμα. Τό σῶμα βέβαια ἔχει ζωντανά μέλη, ἀλλά ἔχει καί μέλη πού δέν ἔχουν τήν ἴδια ζωντάνια, δέν ἔχουν ὅλα τελεία ὑγεία. Τέτοιοι εἵμαστε οἱ περισσότεροι ἀπό ἐμᾶς. Ἀπό τόν ἴδιο τόν Χριστό ὁμῶς καί ἀπό τά ζωντανά μέλη του ἔρχεται ἡ ζωή, τό αἶμα τό ὑγιές, καί στά ἄλλα μέλη τά λιγώτερο ὑγιᾶ, ὥστε σιγά-σιγά νά ὑγιαίνουν καί δυναμώνουν κι αὐτά. Νά γιατί πρέπει νά εἵμαστε μέσα στήν Ἐκκλησία! Γιά νά λαμβάνουμε ὑγεία καί ζωή, ἀφοῦ ἔξω ἀπό τό σῶμα τῆς Ἐκκλησίας δέν ὑπάρχει αὕτη ἡ δυνατότης νά ἀναρρώσουμε καί νά ζωοποιηθοῦμε.

Αὐτά ὅλα φυσικά δέν ἔρχονται ἀμέσως.

Σ' ὅλη του τήν ζωή πρέπει νά ἀγωνίζεται ὁ Ὁρθόδοξος Χριστιανός, γιά νά μπορῇ σιγά-σιγά μέ τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ, μέσα στήν Ἐκκλησία, μέ τήν ταπείνωσι, τήν μετάνοια, τήν προσευχή, τά ἅγια Μυστήρια, νά ἀγιάζεται καί νά θεώνεται.

Αὐτός ὅμως εἶναι ὁ σκοπός τῆς ζωῆς μας, ὁ στόχος ὁ μέγας. Δέν ἔχει τόση σημασία ποῦ ἀκριβῶς θά φθάσουμε. Ἀξία ἔχει ὁ ἀγώνας μας, τόν ὁποῖο ὁ Θεός εὐλογεῖ πλουσίως καί στόν παρόντα καί στόν μέλλοντα αἰῶνα.

ΑΠΟΤΥΧΙΑ ΠΟΛΛΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΝΑ ΦΘΑΣΟΥΝ ΣΤΗΝ ΘΕΩΣΙ

Συνῶ λοιπόν ἔχουμε κληθῇ γι' αὐτόν τόν μεγάλο σκοπό, νά ἐνωθοῦμε μέ τόν Θεό, νά γίνουμε Θεοί κατὰ Χάριν καί νά ἀπολαύσουμε αὐτή τήν μεγάλη εὐλογία, γιά τήν ὁποία μᾶς ἔπλασε ὁ Πλάστης καί Δημιουργός μας, ἐμεῖς πολλές φορές ζοῦμε σάν νά μή ὑπάρχη αὐτός ὁ μέγας, ὁ ὑψηλός στόχος. Κι ἔτσι γεμίζει ἀποτυχία ἡ ζωή μας.

Ὁ ἅγιος Θεός μᾶς ἔπλασε γιά τήν θέωσι. Ἄν λοιπόν δέν θεωθοῦμε, ὅλη ἡ ζωή μας εἶναι ἀποτυχία.

Ἄς ἀναφέρουμε μερικές αἰτίες γι' αὐτό.

α. Ἡ προσήλωσις στίς βιοτικές μέριμνες.

Μπορεῖ νά κάνουμε καλά καί ὠραῖα πράγματα. Σπουδές, ἐπάγγελμα, οἰκογένεια, περιουσίες, φιλανθρωπίες. Ὅταν βλέπουμε καί χρησιμοποιοῦμε τόν κόσμον εὐχαριστιακά ὡς δῶρο τοῦ Θεοῦ, τότε ὅλα συνδέονται μαζί Του καί γίνονται δρόμοι ἐνώσεως μέ τόν ἅγιο Θεό. Ἄν δέν ἐνωθοῦμε ὥστόσο μέ τόν Θεό, ἀποτύχαμε, ὅλα εἶναι ἄχρηστα.

Συνήθως οἱ ἄνθρωποι ἀποτυγχάνουν, διότι παρασύρονται ἀπό αὐτούς τοὺς δευτερεύοντες σκοποὺς στήν ζωή τους. Δέν βάζουν ὡς πρῶτο καί κύριο στήν ζωή τους τήν θέωσι. Ἀπορροφοῦνται ἀπό τά ὠραῖα τοῦ κόσμου τούτου καί χάνουν τά αἰώνια. Δίδονται ὀλοκληρωτικά στά δευτερεύοντα καί ξεχνοῦν τό “ἐν οὗ ἐστι χρεία” (βλ. Λουκ. ι', 42).

Υπάρχει σήμερα ἰδίως μία διαρκῆς ἀπασχόλησις, συνεχεῖς δραστηριότητες, —ἴσως εἶναι καί τέχνασμα τοῦ διαβόλου γιά νά πλανᾷ καί τοὺς ἐκλεκτούς— ἕνεκα τῶν ὁποίων παραμελοῦμε τήν σωτηρία μας. Π.χ. τώρα ἔχουμε σπουδές, μελέτες, διάβασμα· δέν εὐχαιροῦμε νά προσευχώμαστε, νά ἐκκλησιαζώμαστε, νά ἐξομολογούμαστε, νά κοινωνοῦμε. Αὐριο θά ἔχουμε συνέδρια, συμβούλια, κοινωνικές καί προσωπικές εὐθύνες· πῶς νά βροῦμε χρόνο γιά τόν Θεό! Μεθαύριο γάμο, οἰκογενειακές μέριμνες· ἀδύνατο νά ἀσχοληθοῦμε μέ τά πνευματικά. Συνεχῶς ἐπαναλαμβάνουμε καί ἐμεῖς στόν Χριστό: “οὐ δύναμαι ἐλθεῖν... Ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον” (βλ. Λουκ. ιδ', 19-20).

Κι ἔτσι χάνουν καί τήν ἀξία τους ὅλα αὐτά τά ὠραῖα καί νόμιμα. “Ὅλ' αὐτά ἔ-

χουν πραγματική, ουσιαστική αξία, όταν γίνονται μέ την Χάρι του Θεού, όταν δηλ. προσπαθούμε να τά κάνουμε όλα προς δόξαν Θεού. 'Αλλά και όταν δέν παύουμε να νοσταλγοῦμε, να ἐπιδιώκουμε αὐτό πού εἶναι πέρα ἀπό τίς σπουδές, πέρα ἀπό τό ἐπάγγελμα, πέρα ἀπό τήν οἰκογένεια, πέρα ἀπό τίς ὅποιες καλές καί ἱερές εὐθύνες καί δραστηριότητες: να ποθοῦμε τήν θέωσι. Τότε βρίσκουν κι ὅλα αὐτά τό πραγματικό τους νόημα καί τήν αἰώνιο προοπτική τους καί μᾶς ὠφελοῦν.

Εἶπε ὁ Κύριος: “Ζητεῖτε δέ πρῶτον τήν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καί ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν” (Ματθ. στ', 33). Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ θέωσις, τό να λάβωμε τήν Χάρι τοῦ Παναγίου Πνεύματος. “Ὅταν ἔλθῃ ἡ θεία Χάρις καί βασιλεύσῃ μέσα στόν ἄνθρωπο, ὁ ἄνθρωπος βασιλεύεται ἀπό τόν Θεό. Καί διά τῶν θεωμένων ἀνθρώπων ἔρχεται ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ καί στούς ἄλλους ἀνθρώπους καί στήν κοινωνία. Ἀλλά κι ὅπως διδάσκουν οἱ Πατέρες, στήν Κυριακή Προσευχή τό “ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου” σημαίνει “ἐλθέτω ἡ Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος”, πού ὅταν ἔλθῃ θεώνει τόν ἄνθρωπο.

β. Ὁ ἠθικισμός

Τό πνεῦμα δυστυχῶς τοῦ ἠθικισμοῦ ποῦ προαναφέραμε, τό νά περιορίσουμε δηλ. τήν χριστιανική ζωή στήν ἠθική βελτίωσι, ἔχει ἐπηρεάσει ἀρνητικά, ἀρκετά καί στόν τόπο μας, τήν εὐσέβεια καί τήν πνευματικότητα τῶν Χριστιανῶν. Λόγω δυτικῆς θεολογικῆς ἐπιδράσεως πολλές φορές παύουμε νά ἐπιδιώκουμε τήν θέωσι.

Ἡ ἀγωγή ὅμως τῆς ἠθικῆς καλλιτερεύσεως εἶναι ἀγωγή ἀνθρωποκεντρική, μέ κέντρο τόν ἄνθρωπο. Σ' αὐτήν προέχει ἡ ἀνθρωπίνη προσπάθεια κι ὄχι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Φαίνεται ὅτι μᾶς σώζει ἡ ἠθική μας κι ὄχι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό καί σέ μιά τέτοια κατάστασι καί ζωή δέν ἔχουμε ἀληθινές ἐμπειρίες τοῦ Θεοῦ, καί ἡ ψυχή δέν ἀναπαύεται πραγματικά, δέν ξεδιψᾷ. Αὐτή ἡ ἀγωγή, πού ἔδωσε ἐξετάσεις καί ἀπέτυχε, μή ἐκπροσωπῶντας τό γνήσιο πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἐν πολλοῖς ὑπεύθυνη καί γιά τήν ἀθεΐα καί τήν ἀδιαφορία πρός τήν πνευματική ζωή πολλῶν συνανθρώπων μας καί δῆ νέων.

Ἀντί νά μιλοῦμε οἱ γονεῖς, οἱ διδάσκαλοι, οἱ κληρικοί καί ὅλοι οἱ ἐργάτες τῆς Ἐκκλησίας, στά Κατηχητικά μας, στά κηρύγματα καί ἄλλου, γιά μιά στεῖρα βελ-

τίωσι τοῦ ἀνθρώπου, ἅς παιδαγωγοῦμε τούς Χριστιανούς μας πρὸς τὴν θέωσι, ὅπως εἶναι τό γνήσιο πνεῦμα καὶ ἡ ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ ἀρετές ἄλλωστε, ὅσο μεγάλες κι. ἂν εἶναι, δέν ἀποτελοῦν τόν σκοπό τῆς χριστιανικῆς ζωῆς μας, ἀλλὰ μέσα καὶ τρόπους πού μᾶς προετοιμάζουν νά δεχθοῦμε τὴν θέωσι, τὴν Χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὅπως ἐπιγραμματικά διδάσκει ὁ ἅγιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ.

γ. Ὁ ἀνθρωποκεντρικός οὐμανισμός.

Ὁ αὐτόνομος οὐμανισμός πάλι ὡς φιλοσοφικοκοινωνικό σύστημα, χωρισμένο, αὐτονομημένο ἀπὸ τόν Θεό, ὁδηγεῖ σέ ἓνα πολιτισμό φιλαυτίας καὶ ἀδιεξόδου τόν σύγχρονο ἄνθρωπο. Θέλει νά μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξο Πίστι μας ἐν ὀνόματι τάχα τῆς ἀξιοποιήσεως καὶ ἀπελευθερώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ὑπάρχει ὅμως μεγαλύτερη ἀξιοποίησις γιὰ τόν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν θέωσι;

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΘΕΩΣΕΩΣ

Ἡ ἀγωγή πού δίδει ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας μέ τήν Θεία Λατρεία, τήν Πατερική θεολογία, τόν Μοναχισμό, εἶναι ἀγωγή θεώσεως, ἀγωγή θεανθρωποκεντρική, μέ κέντρο τόν Θεάνθρωπο Χριστό.

Αὕτη δίδει μεγάλη χαρά στήν ζωή μας, ὅταν γνωρίζουμε τί μεγάλο προορισμό ἔχουμε, τί μακαριότης μᾶς ἀναμένει.

Γλυκαίνει τόν πόνο σέ κάθε δοκιμασία καί στενοχώρια τῆς ζωῆς μέ τήν προοπτική τῆς θεώσεως.

Ὅταν ἀγωνιζώμαστε μέ προοπτική τήν θέωσι, ἀλλάζει πρός τό καλλίτερο καί ἡ στάσις μας ἔναντι τῶν συνανθρώπων μας. Ὅταν δηλ. βλέπουμε ὁ ἓνας τόν ἄλλο ὡς ὑποψηφίους θεούς. Πόσο βαθαίνει καί οὐσιαστικοποιεῖται τότε καί ἡ ἀγωγή πού δίδουμε στά παιδιά μας! Πόσο θεάρεστα ἀγαποῦν τότε καί σέβονται ὁ πατέρας καί ἡ μητέρα τά παιδιά τους, αἰσθανόμενοι τήν εὐθύνη καί ἱερή ἀποστολή πού ἔχουν ἀπέναντί τους, νά τά βοηθήσουν νά πετύχουν τήν θέωσι, τόν σκοπό γιά τόν ὁποῖο μέ τήν

Χάρι τοῦ Θεοῦ τά ἔφεραν στόν κόσμο! Καί φυσικά πῶς θά τά βοηθήσουν, ἂν οἱ ἴδιοι δέν κατευθύνωνται πρός αὐτόν τόν σκοπό, τήν θέωσι; Ἀλλά καί πόση ἐκτίμησι θά ἔχουμε στόν ἑαυτό μας, χωρίς ἐγωισμό καί ὑπερηφάνεια ἀντίθεη, ὅταν συναισθανώμαστε ὅτι εἴμαστε πλασμένοι γι' αὐτόν τόν μεγάλο σκοπό!

Λέγουν μάλιστα οἱ Ἅγιοι Πατέρες καί θεολόγοι τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ἔτσι, ξεπερνώντας τήν ἀνθρωποκεντρική φιλοσοφία τοῦ ἐγωισμοῦ καί τῆς φιλαυτίας μας, γινόμαστε πραγματικά πρόσωπα, ἀληθινοὶ ἄνθρωποι. Συναντοῦμε τόν Θεό μέ σεβασμό κι ἀγάπη, ἀλλά καί τόν συνάνθρωπο μέ ἐκτίμησι κι ἀληθινὴ ἀξιοπρέπεια, βλέποντάς τον ὄχι ὡς σχεῦος ἡδονῆς καί ἐκμεταλλεύσεως ἀλλά ὡς εἰκόνα τοῦ Θεοῦ προορισμένο γιά τήν θέωσι.

Ὅσο εἴμαστε κλεισμένοι στόν ἑαυτό μας, στό ἐγώ μας, εἴμαστε ἄτομα, ὄχι ὁμῶς πρόσωπα. Μόλις ἐξέλθουμε ἀπό τήν κλειστή ἀτομική μας ὑπαρξί κι ἀρχίσουμε, σύμφωνα μέ τήν ἀγωγή αὐτὴ τῆς θεώσεως—μέ τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ ἀλλά καί τήν δική μας συνέργεια—νά ἀγαποῦμε, νά προσφέρωμαστε ὅλο καί περισσότερο σ' Αὐτόν καί τόν πλησίον μας, γινόμαστε πρόσωπα ἀλη-

θινά. Ὅταν δηλ. τό ἐγώ μας συναντήσῃ τό Σύ τοῦ Θεοῦ καί τό σύ τοῦ ἀδελφοῦ, τότε ἀρχίζουμε καί βρίσκουμε τόν χαμένο ἑαυτό μας. Ἀφοῦ μέσα στήν κοινωνία τῆς θεώσεως, γιά τήν ὁποία πλασθήκαμε, μπορούμε νά ἀνοιγώμαστε, νά ἐπικοινωνοῦμε, νά χαιρώμαστε ὁ ἓνας τόν ἄλλον πραγματικά κι ὄχι φίλαυτα.

Αὐτό εἶναι καί τό ἦθος τῆς θείας Λειτουργίας, στήν ὁποία μαθαίνουμε νά ξεπερνοῦμε τό στενό, ἀτομικό μας συμφέρον, στό ὁποῖο μᾶς ἐξωθεῖ ὁ διάβολος, ἡ ἁμαρτία καί τά πάθη μας, καί νά ἀνοιγώμαστε σέ κοινωνία θυσίας καί ἀγάπης ἐν Χριστῷ.

Ἀναπαύει καί ὀλοκληρώνει πραγματικά τόν ἄνθρωπο ἡ αἴσθησις αὐτῆς τῆς μεγάλης κλήσεως του, δηλ. τῆς θεώσεως.

Ὁ ὀρθόδοξος ἀνθρωπισμός τῆς Ἐκκλησίας μας βασίζεται σ' αὐτήν τήν μεγάλη κλήσι τοῦ ἀνθρώπου, γι' αὐτό καί ἀξιοποιεῖ στό ἔπακρο ὅλες τίς δυνάμεις του.

Ποιός ἄλλος ἀνθρωπισμός, ὅσο προοδευτικός καί φιλελεύθερος κι ἄν φαίνεται, εἶναι τόσο ἐπαναστατικός ὅσο ὁ ἀνθρωπισμός τῆς Ἐκκλησίας, πού μπορεῖ νά κἀνῃ τόν ἄνθρωπο Θεό; Τέτοιο ὄντως ὑψηλό ἀνθρωπισμό μόνο ἡ Ἐκκλησία ἔχει.

Γι' αὐτό ἰδιαίτερα σήμερα, πού πολλοί

προσπαθοῦν νά ξεγελάσουν τούς ἀνθρώπους, καί κυρίως τούς νέους, προβάλλοντας τούς ψευτοανθρωπισμούς τους, οἱ ὅποιοι κατ' οὐσίαν κολοβώνουν τόν ἄνθρωπο καί δέν τόν ὀλοκληρώνουν, ἔχει μεγάλη σημασία ὁ τονισμός αὐτῆς τῆς ἀγωγῆς τῆς Ἐκκλησίας.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΟΔΗΓΕΙ ΣΤΗΝ ΘΕΩΣΙ

Σήμερα οί νέοι ἄνθρωποι ζητοῦν ἐμπειρίες. Δέν ἀρκοῦνται σέ μία ὑλιστική ζωή, σέ μία ὀρθολογιστική κοινωνία, ὅπως τούς τήν παραδίδουμε οί μεγαλύτεροι. Τά παιδιά μας, πού εἶναι εἰκόνες Θεοῦ, “κεκελευσμένοι θεοί”, ζητοῦν κάτι πέρα ἀπό τά λογικά σχήματα μιᾶς ὑλιστικῆς φιλοσοφίας καί ἀθέου παιδείας πού τούς προσφέρουμε. Ζητοῦν ἐμπειρίες ἀληθινῆς ζωῆς. Δέν τούς ἀρκεῖ μάλιστα νά ἀκοῦν γιά τόν Θεό. Ἐπιθυμοῦν τήν ἐμπειρία Του, τό φῶς Του, τήν Χάρι Του. Κι ἐπειδή δέν γνωρίζουν πολλοί ἀπ’ αὐτούς, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει τήν δυνατότητα νά τούς ἀναπαύσῃ, ἔχει τήν ἐμπειρία πού διψοῦν, μάταια ἀναζητοῦν καί καταφεύγουν σέ διάφορα ἄλλα φθηνά ὑποκατάστατα, προκειμένου νά εὑρουν κάτι τό ἐξωλογικό, τό ὑπέρλογο.

Καί ἄλλοι μέν ὀδηγοῦνται σέ ἀνατολικούς μυστικισμούς, τύπου γιόγκα. Ἄλλοι στόν ἀποκρυφισμό ἢ στόν γνωστικισμό, τελευταῖα δέ δυστυχῶς καί σέ ἀπροκάλυπτο σατανισμό.

Ἀλλά καί στήν ἠθική δέν γνωρίζουν κανένα φραγμό, ἀφοῦ αὐτή χωρισμένη καί στερημένη ἀπό τήν οὐσία καί τόν σκοπό της, νά τούς ἐνώση μέ τόν ἅγιο Θεό, καταντᾷ χωρίς κανένα ἀπολύτως νόημα.

Ἔτσι πλεονάζουν τραγικά φαινόμενα ὅπως ὁ ἀναρχισμός καί ἡ τρομοκρατία, μέ τά ὅποια πολλοί νέοι ἄνθρωποι πού κατά βάθος θέλουν νά ἱκανοποιήσουν ἕνα δυναμισμό πού ἔχουν μέσα τους, —καί πού δέν ἐκπληρώνεται βαθειά αὐτός ὁ πόθος τους, γιατί δέν ἔτυχαν αὐτῆς τῆς ἀγωγῆς τῆς θεώσεως—, ἐπιδίδονται σέ κάθε εἶδους ἀκρότητες καί βιαιότητες κατά τῶν συνανθρώπων τους.

Ἡ πλειονότης τῶν νέων, καί ὄχι μόνο, τόν πολύτιμο χρόνο τῆς ζωῆς τους καί τίς δυνάμεις τους, πού ἔδωσε ὁ Θεός γιά τήν ἐπιτυχία στόν σκοπό τῆς θεώσεως, τά κατασπαταλοῦν στήν ἡδονοθηρία καί σαρχολατρεία, πού, μέ τήν ἀνοχή δυστυχῶς καί τῆς πολιτείας πολλές φορές, γίνονται τά σύγχρονα εἰδωλα, οἱ σύγχρονοι “θεοί”, προκαλῶντας ἔτσι μεγάλη φθορά στά σώματα καί τίς ψυχές τους.

Ἄλλοι ζῶντας χωρίς καθόλου ἰδανικά κατατρίβονται σέ διάφορες ἄσκοπες, ἀνούσιες καί βλαβερές ἀσχολίες, ἄλλοι αἰσθά-

νονται ἀπόλαυσι τρέχοντας ὑπέρμετρα στούς δρόμους— μέ τραγικές πολλές φορές καταλήξεις τούς τραυματισμούς καί τόν θάνατο—, κι ἄλλοι πάλι μετά ἀπό πολλές περιπλανήσεις παραδίδονται ἄνευ ὄρων στήν δαιμονική ἐξάρτησι τῶν ναρκωτικῶν, τήν νέα αὐτή μάστιγα τοῦ αἰῶνος μας.

Καί τέλος ἀρχετοί, μετά ἀπό μιά σχετική σύντομη ζωή, γεμάτη ἀπό ἀποτυχίες καί ἀπογοητεύσεις, συνειδητά ἢ ἀσυνειδητά δίδουν τέλος στό μαρτύριο τῆς ματαίας ἀναζητήσεώς τους καταφεύγοντας δυστυχῶς στήν ἔσχατη μορφή ἀπελπισίας, τήν αὐτοκτονία.

Δέν εἶναι ἀλητες ὅλα αὐτά τά παιδιά πού καταφεύγουν σ' αὐτά τά παράλογα καί τραγικά. Εἶναι νέοι, παιδιά τοῦ Θεοῦ καί παιδιά μας, πού ἀπογοητευμένα ἀπό τήν ὕλιστική, αὐτάρχη κοινωνία πού τούς παραδίδουμε, δέν βρίσκουν αὐτό γιά τό ὁποῖο ἔχουν πλασθῇ, τό ἀληθινό, τό αἰώνιο, πού δέν τούς τό δώσαμε καί γι' αὐτό καί τό ἀγνοοῦν. Ἀγνοοῦν τόν μεγάλο σκοπό τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, τήν θέωσι. Γι' αὐτό καί μή βρίσκοντας ἀνάπαυσι σ' ὅ,τιδήποτε ἄλλο καταφεύγουν στήν ἀπελπισία μέ τίς μορφές πού ἀναφέρθηκαν.

Σήμερα ἀρχετοί Ποιμένες τῆς ἀγίας

Ἐκκλησίας μας, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, πνευματικοί, ἀλλά καί λαϊκοί ἀδελφοί, ἀπό ἀγάπη ἀνιδιοτελεῖ ἀναλώνονται καθημερινῶς στήν καθοδήγησι τῶν νέων μας μέ σκοπό τήν θέωσί τους. Τούς εἴμαστε εὐγνώμονες γιά τήν θυσία καί προσφορά τους, γιά τό θεάρεστο αὐτό ἔργο τους, μέ τό ὅποιο διά τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ σώζονται καί ἀγιάζονται ψυχές ὑπέρ ὧν Χριστός ἀπέθανε.

Ταπεινά βοηθεῖ καί συμπαραστέχεται στόν μεγάλο αὐτόν πόνο τῆς Ἐκκλησίας καί τό Ἅγιον Ὅρος. Τό Περιβόλι τῆς Παναγίας μας ὄντας ἕνας ἰδιαίτερος χῶρος ἀγιασμοῦ καί κατὰ Θεόν ἡσυχίας, ἀπολαμβάνει τήν εὐλογία τῆς θεώσεως, ζῇ τήν κοινωνία τοῦ Θεοῦ, ἔχει ἔντονη καί ἐναργῆ τήν ἐμπειρία τῆς Χάριτός Του, τοῦ Φωτός Του. Γι' αὐτό καί πολλοί συνάνθρωποί μας, στήν πλειοψηφία τους νέοι, ὠφελοῦνται, ἐνισχύονται, ἀναγεννῶνται ἐν Χριστῷ μέ κάποιο προσκύνημά τους στόν Ἄθωνα ἢ καί διατηρῶντας πιό ἰδιαιτέρους δεσμούς μαζί του. Κι ἔτσι χαίρονται τόν Θεό στήν ζωή τους καί ἀρχίζουν νά καταλαβαίνουν τί εἶναι Ὁρθοδοξία, Χριστιανική ζωή, ἀγώντας πνευματικός, καί τί χαρά καί μεγάλο νόημα δίδουν αὐτά στήν ὑπαρξί τους.

Γεύονται δηλ. κάτι από τό μεγάλο δῶρο αὐτό τοῦ Θεοῦ στόν ἄνθρωπο, τήν θέωσι.

Ἄς μή ξεχνοῦμε λοιπόν ὅλοι οἱ Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ θεολόγοι, οἱ κατηχηταί, τήν ἀγωγή τῆς θεώσεως διά τῆς ὁποίας οἱ νέοι ἄνθρωποι, ἀλλά καί ὅλοι ἐμεῖς οἱ ταπεινοί, μέ τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ καί μέσα στόν καθημερινό μας ἀγῶνα, τόν ἀγῶνα τῆς μετανοίας καί τῆς τηρήσεως τῶν ἀγίων ἐντολῶν Του, ἀποκτοῦμε τήν δυνατότητα νά ἀπολαύσουμε αὐτήν τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ, τήν ἔνωσι μαζί Του, νά χαροῦμε πολύ δυνατά σ' αὐτήν τήν ζωή, ἀλλά καί νά κερδίσουμε τήν αἰώνιο εὐτυχία καί μακαριότητα.

Ἄς εὐχαριστοῦμε συνεχῶς τόν ἅγιο Κύριο γιά τό δῶρο τῆς θεώσεως, πού εἶναι δῶρο τῆς ἀγάπης Του. Στήν δική Του ἀγάπη ἄς ἀνταποκριθοῦμε μέ τήν δική μας ἀγάπη. Ὁ Κύριος θέλει καί ποθεῖ νά θεωθοῦμε. Γι' αὐτόν τόν σκοπό ἄλλωστε ἔγινε ἄνθρωπος καί ἀπέθανε ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Γιά νά λάμπη ὡς ἥλιος ἐν μέσῳ ἡλίων, ὡς Θεός ἐν μέσῳ θεῶν.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ "Η ΘΕΩΣΙΣ ΩΣ ΣΚΟ-
ΠΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ"
ΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙ-
ΟΥ, ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΗΣ Ι.Μ.
ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ, ΤΥΠΩΘΗΚΕ
ΤΟΝ ΜΑΪΟ ΤΟΥ 2005 ΣΕ 5.000
ΑΝΤΙΤΥΠΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ
ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΜΥΓΔΟΝΙΑ"
ΔΑΒΑΚΗ 18 ΤΚ 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΤΗΛ: 2310 754.254
ΩΣ ΕΚΔΟΣΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
- ΑΘΩ.

ISBN 960-7553-07-1

